

ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ
ΠΑΥΤΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΟΣ

Χ=Χ

ΚΕΦΑΛΛΗΝ: Α^α

1902.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΑΙ.ΣΖ.ΦΙ2.0041

ΣΠ. Γ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ
ΠΑΝΤΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΟΣ

> X <

ΚΕΦΑΛΛΗΝ'Α:

1902.

ΙΛΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ

Εἰς Σὴ

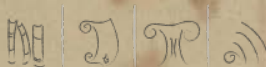
Ὁ Εὐγενὴ καὶ Μαγάρου τῆς

Κεφαλληνίας

Δ Δ Ε

Τοῦτο ἔγραψα
ἀνατίθην.

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

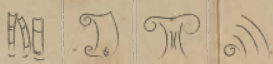
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

Εὐγενῆ τῆς Κεφαλληνίας Λαεΐ

Σὺ, ὁ δεχθεὶς αἰετοπε, καὶ ἀναβιβά-
σας ἐπὶ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ τῆς Πα-
τρῆδος σου θρόνου, ἄνδρας, εἴτινες Σέ ἀ-
νέδειξαν πολυειδῶς, εἴτινες Σ' ἔδοξασαν.

Λαεΐ, ὅστις συνήθισας νὰ βλέπεις Παι-
μενάργας Σου, ἄνδρας, ὁδηγὸν τὴν συνεί-
δησιν Αὐτῶν ἔχοντας, καὶ δύναμιν τὸν
στιβαρὸν Αὐτῶν χαρακτήρα κεκτημένους.
Λαεΐ, ὁ εὐλογηθεὶς παρὰ Νικοδήμου τοῦ
Μεταξᾶ (τοῦ εἰσαγαγόντος πρώτου ἐν
Κεφαλληνίᾳ τὴν τυπογραφίαν) καὶ τοῦ
ἐπισημοῦ Παιδαγωγοῦ Σου καὶ μεγάλου Ἀρ-
μοσυεῖο Ἀθεογροῦ

γιερέως Παΐτιου τοῦ Χοιδαίου τοῦ ἀνταξίου
τῶν προκατόχων του τούτων Γερμανισμοῦ
τοῦ Λοθέριου καὶ τοῦ ἐν ὄξυνοϊα καὶ ὄρα-
σει διαπρέψαντος Σπυριδῶνος τοῦ Κοντο-
μιγάλου καὶ τέλος ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ
Καλλιγᾶ καὶ Γερασίμου Δοριζα τῶν δύο
ἐκείνων τῆς Ἐκκλησίας, φωστῆρων, τῶν
δύο ἐκείνων φιλοσόφων Πατέρων Σου.

Εὐμενῶς δέχθητι παρ' ἐμοῦ τοδε πο-
'Εγκέλιον μὴ ἀποδέψας εἰς τὸ γηαια-
λὸς τῆς διανοίας μου καὶ τὸ μικρὸν τῆς
ἡμῶν ηλικίας. Μὴ κρίνης τοῦτο! -Κριτικὴ
εἰς τὰ τοιαῦτα ἔργα δὲν εἰσχωρεῖ.

Θεομὸν καὶ ἱερὸν αἰτήρημα Σεβατιου.
'Αγάπης, ἱερᾶς καὶ ἀνεξλήπτου Μνήμης
πρὸς τοὺς δύο τελευταίους κατ' ἐξοχὴν
ποιμενάρχας Σου, τὸν ἀειμνηστὸν Γερ-
μανὸν Καλλιγᾶν καὶ τὸν μέγαν Γερασί-
μον Δοριζαν, ὑπεργειλίσαν τῆς Νεαρᾶς
ἡμῶν Καρδίας, ὥδε ἐκγύνεται εἰς τὸ
'Εγκόλιον τοῦτο παντὸς Κεραλλῆνος.

Ἐὰν ἀνέπειλον ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ
δοξῆς ἐπὶ τοῦ καθαρῶ ἡμῶν οὐρανοῦ,

ἐὰν Φωστῆρες τηλαυγεῖς, ἀνατανέντες
καὶ δοξάσαντες τὴν ἱερὰν ἡμῶν Ἐκκλη-
σίαν, μικρὸν σελαγίταντες, ἔδυσαν, μὴ
μὴ ἀπελπίζου, ἔλπιζε . . .

Δὲν θὰ βραδύνη ἐλπίζουμιν ἄνατεί-
λη Ἡὼς καλλιπεργῆς, ἥς αἱ αἰγλησσαι
ἀκτῖνες φῶς ἐπὶ τοῦ ἡμῶν τῶν ἡμε-
ρῶν μας, θὰ ἐπιχύτωσιν, ἀπλετον. Ἀ-
προδοκῶμεν ὅτι αἱ ἱερὰι τῶν φιλοστοργῶν
ἐκείνων Πατέρων μας σκιαί, δὲν θὰ ἐγκατα-
λείψωσιν ἡμᾶς, ἀλλ' αἰεὶ ἡμῶν κηδόμενοι θὰ
φωτίσωσι ἀνταξίους αὐτῶν διαδόχους συνε-
χίζοντας τὸ μέγα ἔργον τῶν. Ἐλπίζε
μεγαρῶν τῆς Κεραλλῆνας ΛΑΕ, μὴ
ἀπελπίζουμιν «ἐλεύσεται ποτ' ἡμᾶς, . . .»
(ἰὰ σέξη καμμά μέρα . . .)

Καὶ Σὺ, ὦ ἱερὰ τοῦ Δοριζα Σκιά,
μὴ λείπης διὰ τῶν αἰθερίων Σου πτερό-
γων περιπτυσσομένη τὸν Λαόν Σου, Σὺ,
ὦ μεγαθυμὸν τῆς Κεραλ, τέκνον, ὅστις
ἐν ταῖς τελευταίαις τοῦ βίου Σου στι-
γμῆς **ΘΕΑΤΕΛΙΟΥ** - «Νὰ παρῆς μέτω
ΑἰΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΤΣΙΕΤΟ - ΛΙΘΟΥΡΓΙΟΥ ΛΑΟΥ» ἐξέπρασις, μὴ

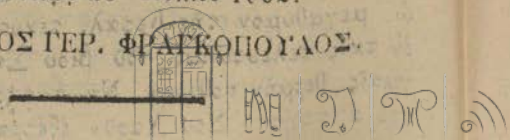
δυσαναγετῆς, μὴ λυτᾶσαι βλέπων ἐκ τῆς
αἰθερίας κατοικίας Σου, τὸν ἀγροτικὸν
ἐκείνον Τάφον, ὃν παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν
τῶν Τέκνων Σου. Ἄλλοι ἔγχειραν.

Οἱ μεγαλοπρεπεῖς τάφοι, οἱ κομφοὶ
ἀνδριάνδες δὲν ἐγείρονται τόσῳ πρωίμως,
τόσῳ ταχέως. Ἰερὸς, θερμὸς ποθος, ἐν ταῖς
καρδίαις ἡμῶν ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει, ὅπως
ἡ σεβαστὴ καὶ παρσίλητος μορφή Σου,
μὴ παύσῃται λάμπουσα πρὸ τῶν ὀφθαλ-
μῶν ἡμῶν Μὴ λυποῦ! Ὅχ' ἔλθη
μετ' οὐ πολὺ ἐποχῆ, καθ' ἣν ἐπαξίως οἱ
μεγάλοι ἄνδρες, θά τμῶνται.

Μὴ ἐγκαταλείψῃς, πατέ, ὡ ἱερά τοῦ
Δόριζα Σικιά, τὸν ἀγαπητόν σου Λαόν.
σκέπε αὐτόν καὶ ἡ ἀγνή ψυχὴ Σου, μὴ
παύσῃται ἱκετεύουσα τὸν Παντοδύναμον,
Θεόν, ὅπως σκέπη διηνεκῶς καὶ φωτίζῃ
ἡμᾶς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ζῆφου . .

Ἐν Ἀργεστολίῳ 29 Ἰουλίου 1902.

ΣΠΥΡΟΣ ΓΕΡ. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Δ Α Φ Η Ν Α Ι

Τὸ Ἔθνος θερμότατα Σύμπαν, ἐπα-
νηγούριζε τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστασεως αὐ-
τοῦ, τὴν ΚΕ' Μαρτίου. Ὁ Λαὸς ἰδίᾳ τῆς
Κεφαλληνίας ἐπανηγύριζεν τὴν ἡμέραν
τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκκλησίας Του.
Τὸ πλῆθος χαίρει τὴν ὑπέροχον
ἐκείνην ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Γερμανὸς ἐν ἀ-
γία Λαύρα ἀνεπέτασσε, τὴν σημαίαν τῆς
ἐλευθερίας του, θερμῶς ἐχαίρει τὴν
συγχρόνως, φέρουσαν τὸν Νεὸν Γερμανόν,
τὸν μέλλοντα ἐντὸς ὀλίγου, ν' ἀπλώσῃ
σέμνωμα καὶ δοξάν ἐπὶ τοῦ Ἀρχιεπισκο-
πικοῦ τῆς Κεφαλληνίας, Ὁρόνου.

Ἦτο ἑσπέρα τῆς Κυριακῆς 25 Μαρ-

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΛΕΪΟΣ ἐπάτησεν ἐπὶ τοῦ Πατρῶν
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

ἐδάφους ὡς Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ Γερμανὸς Καλλιγᾶς.

Μετὰ πενταετη ἀνάθεκτον δρᾶσιν, ἀναδειχθεὶς ἄξιος νὰ διαδεχθῆ τὸν ἀποθάνοντα Μητροπολίτην Ἀθηναίων, Προκόπιον τὸν ἐκ Μεσσηνίας, μεταβαίνει εἰς Ἀθήνας τὴν 20 Ἰουλίου 1889 ἀφοῦ κατὰ τὸ βραχὺ τῆς διαμονῆς αὐτοῦ, ἐλαμπρυνε τὴν προσφιλεῖ Ἀυτοῦ Πατρίδα, ἀφοῦ παρέσχε εἰς τοὺς ἀπόρους ἀσθενεῖς ἀριστον Νοσοκομεῖον μετὰ νυκτὸς ἐντός αὐτοῦ ^{ἑαυτοῦ} πρὸς ἁγ. Ἀναργύρων καὶ εἶχε περιχαρᾶς οἰκοπέδον ἀρκετὰ μέγα, ὅπως ἀνεγείρῃ Ὀρφανοτροφεῖον καὶ Γηροκομεῖον.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν νέον θρόνον Του ἀναβάς, δὲν ἔπαυσε τὴν πολύτιμον δρᾶσιν Του.

Καὶ ἰδοὺ ἐν διατηματι: ἐπταετίας (1889-1896), ἀνεγείρει καλλιμάρμαρον Μητροπολιτικὸν μέγαρον, διακοσμεῖ μεγαλοπρεπῶς μέγαρον νῆον Μητροπόλεως, ἀνεγείρει μέγαρον τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ἐνδύει τοὺς ἱερεῖς διὰ χρυσοῦσαντων σκελών καὶ τέλος ἀρχεῖται δημιουργίῳν ἱερᾶς τῆν

Σχολὴν καὶ ἀναγείρων τὸ οἰκιδέμαγμα αὐτῆς ὅπερ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν Προκόπιου Οἰκονομίδου τοῦ ἄλλου ἐκείνου Σισσινίου ἐπισκόπου Νηριατῆν ἐφ' οὗ ἡ βεβήλωσις τῶν ἱερῶν Γραφῶν καὶ ἡ Δολοφονία τοῦ λαοῦ πρὸ τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου προμαχομένου ὅπως περισώσῃ ἐκ τῆς Βορβορωσεως τὸ Εὐαγγέλιόν του, ὁ Νηρωνισμὸς, κλ. κλ. . . Κατέστη ἀροδευτήριον (ἀπόπατος). Πλὴν ὑπὸ βασιλάνου μίρας φθονηθεὶς ἠρπάγει μὲσω τῆς δράσεως καταλειπῶν δυσαναπλήρωτον κενόν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἐσγᾶτως ἀπεδείχθη. Ἠρπάγει! καὶ κατέλειπεν ἡμᾶς βορβανούς! Ἀλλ' οὐχί! Διὰ τὴν Κεφαλληνίαν εἶχε προνοήσῃ. Καθ' ἣν ἡμέραν (25 Ἰανουαρίου 1893) ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία ἐπανηγύριζε τὴν ἑσπέρην Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου ὑπὸ τοῦς θελοῦς τῆς Ριζαρείου ἐκκλ. σχολῆς, ἤκουετο ἡ σθεναρὰ τοῦ Γερμανοῦ φωνῆ χειροτονοῦντος τὸν νέον Θεολόγον μέταν διὰ δόξαν Αὐτοῦ, τὸν ἀειμνήστον **ΙΛΚΩΒΑΤΕΙΟΣ** Δ ὀ ρ ῖ ζ α ν.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΕΛΕΦΩΣΗΣ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

Κατὰ τὴν χειροτονίαν ἐκείνην οὐδεὶς ἠ-
δυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δακρυὰ ἐκ τῆς συ-
γκινήσεως ἣν ἐνεποίησε τῷ πλήθει λόγος
ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Γερασίμου Δόξיצα.
Ἄρκεται παρῆλθον ἕκτοτε ἡμέραι, καὶ
τὴν 19ην Φεβρουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους
ἡμέραν Παρασκευῆς περὶ τὴν δεκάτην
μ. μ. ὥραν. ἡ Κεφαλληνία ὑπεδέχετο
ἐνθουσιώδως τὸν μέγαν αὐτῆς Ποιμενάρχην
Βροχὴ πίπτουσα, βόρβορος, ἄνεμος, δὲν
ἴσχυταν ν' ἀποτρέψωσι τὸν λαὸν ὃν ἡ
σήμερον τοῦ ἐρχομένου, ὠδήγει μέχρι τῆς
ἀποβάθρας, καὶ ἰδοὺ Οὗτος πληθὺς λαὸς
ἐπομένης μεταβαίνει εἰς τὸν Μητροπολι-
τικὸν κλῆρον τοῦ Σωτήρος ὅπου μετὰ τὸ
πέρας λαμπρᾶς δοξολογίας ἀπαγγέλλει τὸν
πρῶτον ἐκείνον περιδόξον λόγον τοῦ «Χά-
ρις ὑμῶν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς»
λόγον καταπλήξαντα τὸν ἐνθουσιῶντα
λαόν, λόγον ὃν περὶ τὴν αὐτὴν κραυγαί,
οὐρανὸς κηκεῖς ζητωκραυγαὶ καὶ ἐπευφημῖαι
δαιμονίωντος ἐκ τῆς χάριτος πληθὺς ὑπε-
δέχθησαν. Ἰδοὺ Αὐτὸς

«Χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ
Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.»

Ταυτοτρόπως ἐγαρήνιζε τὰς ἐκκλη-
σίας τοῦ Θεοῦ ὁ μέγας τῶν Ἑλλήνων Ἀπόστο-
λος, ὁ οὐρανοβάμων Παῦλος. Διὰ τῆς θαυ-
μασίας καὶ θεοδιδάκτου ταύτης προση-
νήτειας καὶ εὐχῆς γαρρετίζω καὶ ἐγὼ ὑψῆ·
σήμερον, ἀγαπητοὶ καὶ ἐρίτιμοι πατριῶ-
ται Χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Καὶ ἀληθῶς, κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην
στιγμὴν, καθ' ἣν πρώτην ἤδη φορὰν πατῶ
τὸ σεπτὸν ἔδαφος τῆς πατρίδος, καθ'
ἣν πρώτην ἤδη φορὰν μετὰ τὴν θείαν
ἐλέει ἐκλογὴν μου εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπι-
κὸν θρόνον τῆς πατρίδος ἐμφανίζομαι ἐνώ-
πιον ὑμῶν, ἐνώπιον τοῦ σεβαστοῦ πρε-
σβυτερίου, ἐνώπιον τοῦ εὐσεβοῦς καὶ εὐλο-
γημένου λαοῦ, ὅπως ἐπιληθῶ τῶν ἱερῶν
καθηκόντων τῆς διακονίας μου ὡς ποι-
μενάρχου, κατὰ τὴν ἱερὰν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΡΩΤΟΚΑΝΟΝΙΚΟΣ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

ταύτην, λέγω και πλήρη πολλυπλών συγκινήσεων στιγμῆν, ποία ἄλλη προσφωνησις θά ἦτο καταληλοτέρα, πεία ἄλλη εὐχῆ μάλλον εὐκαιρος και ἐρομύζουσα ἀπὸ τὴν κεχαριτωμένην και θεόπνευστον ταύτην εὐχὴν, ἣτις ἐν τῇ θαυμασίᾳ αὐτῆς συντομίᾳ περιλαμβάνει πᾶν ὅτι ἀγαθὸν και θεοφιλέε δύναται τις νὰ εὐχηθῆ εἰς τὸν χριστιανὸν, ἐμπερικλείει πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονίαν ἐν τε τῷ παρόντι κόσμῳ και ἐν τῷ ἀτείρῳ βασιλείῳ τῆς αἰωνιοτήτος! Χάρις εἴη ὑμῖν και εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐν τῷ πολυμερίμῳ και πολυταράχῳ τούτῳ βίῳ, ἐν ᾧ δαινὸν οἱ πάντες ἀγωνίζομεθα τὸν ἀγῶνα τῆς ὑπάρξεως και ζωῆς, πανταχῶθεν πολεμούμενος, ὁ ἀνθρώπος, εἴαν εἰς μόνας τὰς ἰδίας δυνάμεις ἀρίετο, θά ἦτο ὡς πλοῖον ἀνευ ἔρματος, ἀτκόπως και μεταίως ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς ζωῆς κυλλιομενον και εἰς πᾶσαν στιγμῆν φοβερόν και ἀναπόρευκτόν ἂν περὶ ἑρῶν

ναυάγιον. Ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος εἶναι ὁ φωτεινὸς φάρος, ὁ δεικνύς εἰς τὸν ἀνθρώπον τὴν ὁδὸν ἐν τῇ σκοτίᾳ τοῦ βίου, ἡ πανσθενὴς χάρις τοῦ θεοῦ εἶναι ἡ ὁδηγούσα τὸν ἀνθρώπον διὰ τῶν φοβερῶν σκοπέλων και τῶν φοβερῶν σκοπέλων και τῶν δολίων ὑπάλων τοῦ βίου και εἰς τὸν εὐδοιον και γαλήνιον τῆς σωτηρίας λιμένα κατάγουσα αὐτόν. Τὸν ἀνθρώπον, εἴτε ὡς ἔθνος ἐξετάσωμεν εἴτε ὡς ἄτομον, ἀδιτάκτως πειθόμεθα ὅτι ἀπόλυτον ἔχει ἀνάγκην τῆς πανσθενος χάριτος τοῦ θεοῦ. Ἡ ἱστορία πάντων τῶν λαῶν και πάντων τῶν αἰῶνων ἀριδύλως καταδεικνύει ὅτι ἐκείνα μόνον εὐδαιμονοῦσι και ὡς ραεινὰ μετέωρα τὰ ἔθνη ὀρώσιν ἐνδόξως, ἐκείνα εὐεργετικὰς ἐκπέμπουσιν ἀκτίνας προόδου και πολιτισμοῦ ἀληθοῦς, ἔσα ἀκμαίαν και ζωηρὰν τηροῦντα εἰς θεὸν πίστιν και εὐσέβειαν, ἐπισκιάζονται ὑπὸ τῆς πανσθενουργοῦ χάριτος αὐτοῦ, ἣτις εὐλογεῖ και καθίστησιν εὐεργετικὴν τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ και

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

παράγει ἐν αὐτοῖς καὶ δι' αὐτῶν μεγάλα, καὶ θαυμαστά ἐνῷ πρὸς ἀντίον ἔθνη κατὰ φαινόμενον κραταῖα καὶ εὐδαίμονα, ἀπομακρυνόμενα τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ζωοποιούτης χάριτος αὐτοῦ, κατὰ πίπτουσιν εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἡθικῆς ἐκκλήσεως καὶ διαφθορᾶς, τῆς ἀποσυνθέσεως καὶ κακοδαιμονίας καὶ ἀρᾶνίζονται ἐκ τῆς σιγητῆς τῆς ἱστορίας μετὰ ἀδολξίας καὶ ἀθλιότητος.

Καὶ ὡς ἄτομον ὁ ἄνθρωπος θὰ ἦτο ἀσθενὴς καλαμος ὑπὸ τῶν παντοίων ἀνέμων τοῦ βίου σαλευόμενος ἀνευ τῆς πανσθενούς χάριτος τοῦ Θεοῦ. "Ανευ αὐτῆς θὰ ἦτο πλοῖον ἀνευ πυξίδος καὶ πηδάλιου, ἐκτεθειμένος εἰς τὴν ἐπήρειαν τοῦ ἀστάτου ρεύματος τῆς ζωῆς, θὰ ἦτο ἔρμικιον τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ κακοῦ, τῆς πλάνης, τοῦ ψεύδους, τῆς διαφθορᾶς, θὰ ἦτο τὸ ἐλεεινότερον τῶν ἐπὶ γῆς πλασμάτων. οὔτε τὸν ποιήσαντα αὐτὸν ἐπιγνώσκων, οὔτε τὸ θέλημα αὐτοῦ συναισθάνομενος, ἐνῷ τοῦναντίον τεθωρακισμένος ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος ἀνὰ τὴν ἐπιπέδου

νὰ ἀποδυθῆ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ βίου, νὰ ἐξέλθῃ νικηφόρος ἐκ τῆς πάλης πρὸς τὴν πλάνην καὶ ἀμαρτίαν καὶ νὰ διαπραξῇ ἔργα πίστεως καὶ ἀρετῆς μεγάλα καὶ θαυμαστά, ἀνταξία τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ προορισμοῦ.

Ταύτην τὴν πανσθενὴν τοῦ Κυρίου χάριν, δι' ἧς μεγαλουργοῦσι καὶ εὐημεροῦσι τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἄτομα κῆρυχτο ὁ μέγας Ἀπόστολος εἰς τοὺς χριστιανούς τῆς ἐποχῆς αὐτοί. Ταύτην τὴν πανσθενὴν χάριν τοῦ Κυρίου δι' ἧς καὶ μόνης καὶ ὡς ἔθνος καὶ ὡς ἄτομα δυναμέθα θεοφιλῶς νὰ ἀγωνισθώμεν καὶ ἡμεῖς τὸν προκειμένον ἡμῖν ἰς χριστιανῶν ἀγῶνα, εὐχμικὴ καὶ ἐγὼ ὑμῖν θερωῶς σήμερον, ἀγαπητοὶ πατριῶται. Βίβη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος νὰ κατευθύνῃ τὰ διαβήματα ὑμῶν παντοτε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, νὰ εὐλογῆ τὰ ἔργα πάντων ὑμῶν, νὰ ἦ λύχνος τοῖς ποσίν ὑμῶν καὶ φῶς ταῖς τρίβοις ὑμῶν. Εἴθε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ νεομαίνη τὴν πίστιν ὑμῶν

ΙΑΚΩΒΑ ΤΟΥ ΕΒΕΘΟΥ, νὰ προσυλάττῃ ὑμᾶς
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

ἀπὸ τῶν δουερῶν παγίδων τῆς πλάνης
καὶ ἀμαρτίας καὶ ἀναδείξῃ ὑμᾶς τέκνα
φωτὸς καὶ κληρονόμους τῆς οὐρανόυ αὐ-
τοῦ βασιλείας Χάρις εἴη ὑμῖν ἀπὸ Θεοῦ
πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλ' ὁ Θεὸς Ἀποστόλος δὲν εὐχεται
μόνον εἰς τοὺς χριστιανούς τὴν χάριν τοῦ
Θεοῦ· δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὸ νὰ εὐ-
χηθῇ αὐτοῖς, ὅπως ὦσιν ὑπὸ τὴν πανθε-
νουργὸν τῆς χάριτος προστασίαν, ἀλλὰ
συμπληροῖ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν δέησιν, εὐχο-
μενος αὐτοῖς πρὸς τοὺς καὶ ἕτερον βα-
ρυσήμαντον ἀγαθὸν καὶ ἐσπέραν πολὺτιμον
ὄψωρᾶν, τὴν θείαν εὐεργετικὴν εἰρήνην.
Χάρις εἴη ὑμῖν, λέγει, καὶ εἰρήνη, ἀπὸ
Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ. Διὰ τῶν δυῶν τούτων ἡ εὐχὴ τοῦ
Ἀποστόλου εἶναι πλήρης, ἡ εὐδαιμονία
τοῦ ἀνθρώπου τελεία. Ἡ χάρις εἶναι τὸ
ὕψιστον τῶν δώρων τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ εἰρήνη
ὁ γλυκύτερος καὶ εὐχυμότερος καρπὸς τοῦ
Πνεύματος, ἡ τιμαλφέστερα ἀποκτητὴς
τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, τὸ εὐεχύτερον

μῦρον τῆς πίστεως καὶ εὐτελείας, ὁ βεβαι-
ότερος παράγων τῆς μόνης ἐν τῷ κόσμῳ
τούτῳ εὐδαιμονίας, ἡ ἡδυτέρα πρόγευσις τῆς
ἐν τῇ αἰωνιότητι ἀλήκειτου μακαριότητος.
Ἄλλ' ἡ εἰρήνη αὕτη ἦν ὁ Ἀπόστολος εὐχε-
ται τῖς χριστιανούς καὶ ἦν δικαίως ἀποκα-
λεῖ πάντα νοσήνυπερέχουσαν, εἶνε τριπλῆ, εἰ-
ρήνη τοῦ χριστιανοῦ μετὰ τοῦ Θεοῦ, εἰρήνη
τοῦ χριστιανοῦ μετὰ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ
καὶ εἰρήνη τοῦ χριστιανοῦ μετὰ τῶν ἄλλων
ἀνθρώπων. Ὅταν ὁ χριστιανὸς ἀληθῶς πί-
στεύῃ εἰς τὸν μετὰ τοῦ Θεοῦ πατρὸς κατα-
λάζαντα ἡμᾶς Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
στόν, ὅταν ἀνελλιπῶς τηρῇ τὰς ἐντολάς αὐ-
τοῦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, ὅταν ἀδιστά-
κτως ἐλπίζῃ ἐπ' αὐτόν, τότε ἔιατελεῖ ἐν εἰ-
ρήνῃ μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐν ἡμῶν μὲν καὶ
καὶ γαλήνῃ ψυχῆς διανύει τὸ πολύμοχθον καὶ
πληρες ἀγῶνων καὶ κινδύνων στάδιον τοῦ
βίου τούτου, εὐθαρσῶς δὲ καὶ ἀταραχῶς κα-
ταλείπει τὸν κόσμον τοῦτον τῆς ματαιότητος
καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸν οὐράνιον αὐτοῦ πατὲρ

ΙΑΚΩΒΑΓΓΕΛΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΛΗΡΗΦΟΡΕΙΟΝ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΙΓΥΠΤΟΥ
καὶ ἡμεῖς ὁ χριστιανὸς ἐκτελεῖ τὴν πίστιν καὶ

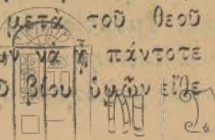
ἀκρῶς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἐν ἡμῖν
φωνῆς τοῦ θεοῦ, ἣς καλεῖται συνειδήσις,
ὅταν οὐδέποτε παρεκκλίνῃ τῶν ἐπιταγῶν
τοῦ αὐστηροῦ τούτου κριτοῦ, ὅστις ἐν
τῷ κόσμῳ τούτῳ ἀντιπροσωπεύει τὸ μέγα
κτῆριον τοῦ οὐρανοῦ, τότε διατελεῖ ἐν
ἀρμονίᾳ μετὰ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ, τό-
τε οὐδέποτε αἰσθάνεται τοὺς καυστικούς
ἐκείνους ἐλέγχους τοῦ ἀδυσωπῆτου τού-
του δικαστοῦ, οἵτινες ἀπηνῶς δηλητηρι-
αζοῦσι τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ πολ-
λάκις ἐν μέσῳ τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς δό-
ξης, τότε βασιλεύει ἐν αὐτῷ ἡ ἀνεκλά-
λητος ἐκείνη καὶ ὑπερφυῆς εἰρήνη, ἣτις
ἐστὶν ἀληθῆς προάγγελος τῆς ἀλήκτου
τῶν δικαίων μακαριότητος.

Ἄλλ' ὅμως ἵνα ἡ μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ
τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ εἰρήνη τοῦ χρι-
στιανοῦ ἢ ἀληθῆς καὶ τελεία, ὀφείλει νὰ
ἔχῃ συμβαδίζουσαν αὐτῇ καὶ τὴν εἰρήνην
μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ἡ ἀγάπη
πρὸς τὸν πλησίον εἶναι ἡ ἀληθῆς ἐκδόηλω-
σις τῆς ζωῆς καὶ ἐνεργοῦ πνεύματος, κενῆ

τὸ κατ' ἐξοχὴν γνώρισμα τοῦ χριστι-
ανοῦ, εἶναι ἡ ἀληθῆς σημαία τοῦ χριστι-
ανισμοῦ, τὸ θεμέλιον τῆς χριστιανικῆς
κοινωνίας, ἡ ρίζα καὶ πηγή πάσης ἀρε-
τῆς· τῆς δὲ ἀγάπης τὸ μυρίνον ἄνθος,
τὸ εὖοσμον μῦρον, ὁ εὐχυμος καὶ ἡδύτα-
τος καρπὸς εἶναι ἡ μετὰ τῶν ἄλλων εἰ-
ρήνη, ἣτις τοσοῦτον προσφιλέως ὑπάρχει
εἰς τὸν θεόν, ὥστε δὲν ἀπηξίωσε νὰ ὀνο-
μάσῃ ἑαυτὸν ἄρχοντα εἰρήνης. Ἡ εἰρήνη
μετὰ τῶν ὁμοίων ἡμῖν ἀνθρώπων εἶναι ἡ
βάσις τῆς ὑπάρξεως τῶν κοινωνιῶν, ὁ ἀ-
παραίτητος βρος τῆς εὐημερίας καὶ τῆς
προόδου τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ἐθνῶν, ἡ
γεννέτερα παντὸς μεγάλου καὶ κοινωφε-
λοῦς ἔργου, ἡ καλλιέκρονος πηγὴ παν-
τὸς ἀγαθοῦ. Ἄνευ τῆς εἰρήνης τῶν ἀν-
θρώπων πρὸς ἀλλήλους πᾶν ἀγαθὸν κα-
θίσταται ἀδύνατον, πᾶσα ἀγαθὴ καὶ κοι-
νωφελὴς ἰδέα ματαιοῦται, πᾶσα κακία
καὶ ἁμαρτία εὐρίσκει εἰσοδόν, ἡ δὲ κοινω-
νία ἐκείνη, ἐν ἣ τὸ διαλυτικὸν τῆς διχο-
νοίας ἦθελεν εἰσχωρήσει, εἶναι

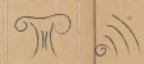
μοιραίως καταδικασμένη εἰς τὴν κηκο-
 δαιμονίαν, εἰς τὴν ποταπότητα καὶ ἐλπί-
 νότητα καὶ εἰς τὴν διαφθορὰν καὶ ἀπο-
 σύνθετον. Οὐαὶ εἰς τὰ ἔθνη καὶ τὰς κη-
 νωνίας ἐκείνας, ἐν αἷς ἡ ζωογόνος αὐρα
 τῆς εἰρήνης ἔπαυσε πνέουσα, ἐν αἷς αἱ ἄ-
 κανθοὶ καὶ αἱ τρίβολοι τῆς διχονόας, τοῦ
 μίτους καὶ τῆς ἐριδος ἀποπνίγουσι πᾶσαν
 ἀγαθὴν βλάστησιν.

Τὴν ταιαύτην εἰρήνην τοῦ ἀνθρώπου
 μετὰ τοῦ Θεοῦ, μετὰ τῆς συνειδήσεως
 αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων
 ἠϋχετο εἰς τοὺς χριστιανοὺς τῆς ἐποχῆς
 αὐτοῦ, πρὸς τῇ χάριτι, ὁ Θεὸς Ἀπόστο-
 λος Παῦλος. Τὴν εἰρήνην ταύτην τὴν
 πάσης ἀρετῆς καὶ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ
 κοινωνηλοῦς ἔργου παραγωγόν, τὴν εἰρή-
 νην ταύτην, ἣτις μεγαλύνει καὶ δοξάζει
 τὰ ἔθνη, εὐχομαι καὶ ἐγὼ εἰς ὑμᾶς μετὰ
 θερμῆς καρδίας κατὰ τὴν ἱεράν ταύτην
 στιγμήν. Ἐῖθε ἡ εἰρήνη μετὰ τοῦ Θεοῦ
 καὶ τῆς συνειδήσεως ὑμῶν νὰ ᾖ πάντοτε
 τὸ πολύτιμον ἐφόδιον τοῦ βίου ὑμῶν εἰς

ἡ εἰρήνη μετὰ τοῦ πλησίον νὰ πρυτανεῖη
 παντοτε ἐν ταῖς σχέσεσιν ὑμῶν μετὰ τῶν
 ἄλλων ἀνθρώπων, εἴθε ἡ εἰρήνη νὰ συν-
 δέη ὑμᾶς ἐν ἐμοφροσύνη καὶ συμπνοῇ,
 ὅπως διὰ τῆς κοινῆς πάντων συνεργασίας
 κατορθωθῇ τι ἀγαθὸν καὶ κοινωνηλεές. Ἐῖ-
 θε νὰ ἐκλείψωσιν ἀπ' ὑμῶν ἡ θεοστυγῆς
 διχονοία, αἱ ἐθνοκτόνοι ἐριδες, τὸ τὰς
 καρδίας δηλητηριάζον μίτος. Ἡ πατρίς
 ἡμῶν ἔχει ἀνάγκην τῆς βελτιώσεως πολ-
 λῶν πραγμάτων, τῆς συνεχίσεως ἢ καὶ
 ἐνέστεως πολλῶν ἀπαραιτήτων κοινωνη-
 λῶν ἔργων. Ἀλλ' ὅμως ἀνευ τῆς ἐν εἰρή-
 νῃ συνεργασίας πάντων οὐδὲν εἶναι δυνα-
 τὸν νὰ εὐθυπορήτη, τὰ στήθη τῶν Κε-
 φαλλήνων ζωηρὸν ἀείποτε φλέγει τὸ ἱε-
 ρὸν αἶθρημα τῆς φιλοπατρίας, ἡ καρδία
 τῶν Κεφαλλήνων πᾶλλει ἀείποτε τοὺς
 εὐγενεστέρους παλμοὺς. Ἐὰν καὶ ἡ εἰρήνη
 συνδέτη ὑμᾶς ἐν ἐμοφροσύνη καὶ κοινῇ συν-
 εργασίᾳ, πολλὰ εἶναι δυνατόν νὰ κατορ-
 θωθῶσι, πολλὰ ἀγαθὰ εἰς τὴν φιλοπάτριον

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥ δὲ δυνατόν νὰ προσγίνωσιν.
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

Τὸ ἐπ' ἔμοι εἰς τὸ θεάρεστον τοῦτο ἔργον θέλω συγκεντρώσει πρώτιστα παντῶν πάτας τὰς προσπάθειάς μου, οὐ μόνον νομβετῶν, πορχκαλῶν καὶ προτρέπων παντας εἰς εἰρήνην, ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου θερμῶς ἀείποτε εὐχόμενος ὑμῖν τὴν ἀπὸ τοῦ εἰρηνάρχου Θεοῦ ἐπιβραβευσιν τῆς Θεοδότου ταύτης καὶ τιμαλφεστάτης δωρεᾶς. Εἰρήνη λοιπὸν ὑμῖν, ἀγαπητοὶ καὶ ἐρίτιμοι πατριῶται. Εἰρήνη τῷ ἱερῷ κλήρῳ, ὅπως τὴν ἱεράν αὐτοῦ ἀποστολὴν ἐπιγιγνώσκων, ἐνδιατρέβῃ ἀείποτε εἰς τὴν μελέτην τῶν θείων λόγων, ἀτενίζῃ ἀδιαλείπτως πρὸς ἐκεῖνον, ὅστις ὑπὲρ ἡμῶν ἔκαλεν, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμέν, προσκαρτερῆ συνεχῶς τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει καὶ αγωνίζηται ἵνα τύπος γίνηται τῶν πιστῶν ἐν ἀναστροφῇ, ἐν καθαρῳδότητι ἡθῶν, ἐν εὐσεβείᾳ ἐν πραότητι, ἐν ἀγάπῃ, ἐν ἔργοις εὐσεβείας καὶ πίστεως. Εἰρήνη τοῖς πολιτευομένοις, ὅπως πολιτευῶνται πάντοτε πρὸς τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος, μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ

ἀγαθῆς συνειδήσεως χειριζόμενοι τὴν ἐμπεπιστευμένην αὐτῆς διὰ τῆς ψήφου τοῦ λαοῦ ἐξουσίαν. Εἰρήνη τοῖς πεπαιδευμένοις καὶ ἐπιστήμοσιν, ὅπως τὸ τιμιώτατον δῶρον τοῦ Θεοῦ, τὴν ἐπιστήμην καὶ μᾶθησιν, χρησιμοποιοῦσιν ὑπὲρ τοῦ πλησίον καὶ πρὸς δοξολογίαν τοῦ ὀνόματος ἐκείνου, ἐξ οὗ πάσα γνῶσις καὶ μᾶθησις. Εἰρήνη τοῖς διδασκουσιν, ὅπως τὰ ἐμπεπιστευμένα αὐτοῖς τέκνα ἐκτρέφουσιν ἐν ἐν παιδείᾳ καὶ νομβεσίᾳ Κυρίου, διδασκοντες αὐτὰ ὅσα ἀγνά, ὅσα δίκαια καὶ ἀναδεικνύοντες αὐτὰ ἄξια τῶν ἐλπίδων τῆς φιλικτάτης ἐλπίδος Εἰρήνη τοῖς πλουσίοις καὶ τοῖς εὐποροῦσιν, ὅπως τὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐμπεπιστευμένον αὐτοῖς πλοῦτον μεταχειρίζωνται κατὰ τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα πρὸς ἀνακούφιον τῶν δεινῶν τῶν δυστυχοῦντων ἀδελφῶν ἡμῶν. Εἰρήνη τοῖς πάτρουσι καὶ δυστυχοῦσιν, ὅπως ἀγογγύτως ὑπομείναντες τὰς δοκιματίας τοῦ βίου καὶ ὡς ἐν χωνευτηρίῳ διὰ τῶν ἁγίων πνευμάτων τῶν στερήσεων δοκιμασθέν-

τες, κληρονομήσωσι τὴν ἐπηγγελμένην αὐτοῖς βασιλείαν Ἐρήνη τοῖς ἐν ἔξουσίᾳ, ὅπως διαχειρίζονται ταύτην ἐπ' ἀγαθῶ τοῦ λαοῦ, ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ εὐφροσύνης τοῦ ὁποῦ ἐτάθησαν νὰ ἐργάζωνται. Ἐρήνη τῶ λαῶ, ὅπως διὰ ζωῆς καὶ ἐνεργοῦ εἰς τὸν Σωτῆρα πίστεως καὶ δι' ἔργων ἀναλόγων τῆς πίστεως ταύτης ἀπιθῆ ἀληθῶς ἕνος ἁγίου βασιλείου ἱερατεῖου, πρότυπον λαοῦ εὐσεβοῦς, φιλοπόμου καὶ πεπολιτισμένου, ἅξιον τοῦ ἐνδόξου τῆς πατρίδος παρελθόντος καὶ τοῦ μεγάλου αὐτῆς ἐν τῶ κόσμῳ μέλλοντος. Ἐρήνη πάσι.»

Ἰδοὺ ἀληθῆς Ποιμῖνος λόγος, ἅγιος, δυνάμενος μόνον παρὰ γνησίου διαδόχου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου νὰ ἐκφωνηθῆ, λόγος ἀνευ πεμπῶν καὶ ὑποσχετικῶν οὐδ' ἐν ἐπισχημότητι ἀξιώματος ἐκφωνηθεῖς ἀλλ' ἐν πάσῃ ταπεινότητι. Λόγος θρησκείας ἐμπλεως καὶ ἀρετῆς.

Βιογραφικαὶ σημειώσεις

καὶ

«Τετέλεσται»

Ὁ ἀείμνητος Ποιμενάρχης Μας Γεράσιμος Δοριζας ἐγεννήθη ἐν Κων)πόλει κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1851. Τὰ πρῶτα γράμματα διήκουσεν εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ Μεγάλου Ρεύματος· τὰ δὲ ἐγκύκλια ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ. Εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἀνηγορεύθη διδάκτωρ μετὰ πενταετῆ φοίτητι ἐν ἡ Θεολογικῇ τῆς Χάλκης Σχολῇ.

Ἐπὶ διατίαν ἐκήρυξε τὸν πτεον λόγον ἐν Θεσσαλίᾳ προσληφθεῖς ἐκεῖθεν, ὡς Καθηγητῆς τῆς Ἱερατικῆς σχολῆς, εἶτα ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱεραῆς Συνόδου ἐπὶ Ἰωακείμ Βου-ἀρχιγραμματεὺς δὲ ἐπὶ πενταετίαν, ἐπὶ Ἰωακείμ τοῦ Γ'.— Μετὰ πενταετείς ἐν Παρισίοις σπουδὰς ἀνηγορεύθη Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς καὶ προλύτης τῆς Θεολογίας μεθ' ἧ ἐγένετο διερμηγεὺς καὶ

ΙΑΚΩΒΑΓΓΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

Νομικός σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων.
 Ἐπί Ἰωακείμ Δ΄. Ἀρχισυντάκτης Ἐκ-
 κλησιαστικῆς Ἀληθείας ἐπὶ Διονυσίου
 τοῦ Ε΄. Καθηγητὴς τῶν Νομικῶν ἐν τῇ
 θεολογικῇ τῆς Χαλκίδος σχολῆς ἐπὶ Νεο-
 φώτου Η΄. Μετὰ ταῦτα κατὰ τὸν Ἰανουά-
 ριον τοῦ 1893 ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Μη-
 τροπολίτου Ἀθηνῶν † Γερμανοῦ
 Καλλιγὰ ἀρχιεπίσκοπος Κεφαλληνίας
 ἔπου ἀφίκετο τὴν 19ην Φεβρουαρίου ἰδίου
 ἔτους (ἴδε ἀνωτέρω σελ 4) Ἡ Ἀγάπη, ἡ
 εὐνοια τοῦ λαοῦ, δὲν ἐβράδυναν νὰ τὸν
 περιτύχῃσι. Καὶ δὲ εἶχεν ἄδικον ὁ λαὸς
 τοσοῦτον νὰ ἀγαπᾷ τὴν Αὐτόν.

Δὲν ὑπῆρξεν ἐνδεής, τὸν ὅποιον ὁ ἀ-
 εἰμνηστος ἐκεῖνος Ποιμενάρχης νὰ μὴ ἐ-
 θεράπευσε, δυστυχῆς ὄν νὰ μὴ παρεμύθη-
 σε. Φύσει πρακτικῶς νοῦ καὶ οὐχὶ φίλος
 τῶν τύπων, οὐδεμίαν ἀφῆκε ἀκολουθίαν
 ἐν ἧ δια τῶν ὑψίστων ἐκεῖνων διδασμάτων
 διὰ τῶν μελιχρῶν Αὐτοῦ λόγων, νὰ μὴ
 φωτίσῃ τὰ μέγχι ἀποφύλασσι σμύροντα πλῆ-
 θη. Οἱ λόγοι τῶν ἀπέμνησεν εἰθεῖον ἄραγμα
 τοῦ

ἔβχον τι τὸ ἐπιβλητικόν, τὸ μεγαλοπρε-
 πές, τὸ πειστικόν. Κακῇ τύχῃ τῶν ἀπει-
 ραριθμῶν αὐτοῦ λόγων δύο μόνον πλῆ-
 ρεις διασωθῆσαν στενογραφηθέντες. Ὁ τῆς
 ἀφίξεώς του, καὶ τὸ « Τετέλειται » κη-
 ῶσι ὁ εὐτεὶ μετριόφων καὶ ἀπλοῦς Ποι-
 μενάρχης, οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ γραφῇ ἡ
 τυπώτη λόγον Αὐτοῦ. Τὸ δὲ ἄλλως τε
 καὶ παραγωγὸν Πνεῦμα Του ἔσμεν ἐκ τοῦ
 προχείρου ἐλοκλήρους λόγου νὰ δημιουργῇ.
 Ἐάν τις θελήσῃ νὰ συγκρίνῃ ἕνα πρὸς
 ἕνα τοὺς ἀπείρους τοῦ Δοξίκα λόγους, θὰ
 εὐρη ἐν γένει πάντας τέλεια ἀποκυήμα-
 τα θείας διανοίας. Θὰ εὐρη αὐτοὺς με-
 σταῦς φιλοσοφικῶν διδασμάτων καὶ ἀλη-
 θειῶν καὶ πλήρεις ἐγκυκλοπαιδείας.

Ἐμῶς ἐν τοῖς μᾶλλον ὑπερέχουσι τάτ-
 στονται εἰ ἐξῆς.

Ὁ ἐκφωνηθεὶς τὴν 6ην Αὐγούστου
 1894 ἐν τῷ Ναῶ τοῦ Σωτῆρος ἐν ᾧ
 ἐρμήνευεν οὕτως τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Με-
 ταμοσώσεως ἀπέπτυσε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΡΟΣ
 ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΤΗΣ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

« Όταν θρησκεία και ἐπιστήμη συμβαδίσωσιν ἑμῶ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἀρχίτῃ τὸ ἓν νὰ βοηθῇ τὸ ἕτερον, τότε καὶ ἡμεῖς θὰ εὐρεθῶμεν ἐν τῷ φωτὶ τῆς αἰετιδίου μακαριότητος καὶ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ θὰ φωνήσωμεν » καλὸν ἐστὶ φθε ἡμᾶς μεῖναι» — «ὁ τῆς 14 Ἀγούστου ἰδίου ἔτους ἐν τῷ ἱερῷ ναφ τῆς Υ. Θ. Δρεπάνου ἐπὶ τοῦ «ἐνὸς ἐστὶ χρεία» Ὁ τῆς 12ης Δεκεμβρίου 1895 ἐν τῷ ναφ τοῦ ἁγίου Σπυριδῶνος ἐν ᾧ περιγράφει τὰ κατὰ τὴν α'. ^{ὁμοιωμένην} ἑκκλησιαστικὴν σύνοδον (α) εἰς ἣν παρευρίσκειτο καὶ ὁ ἁγ. Σπυριδῶν, «Μεταξὺ τῶν πολιῶν καὶ μισοπολιῶν γενεαί-

(*) Ἡ α'. οἰκουμ. σύνοδος συνεκροτήθη τῷ 325 μ. χ. ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ Κων)νου τοῦ Μεγάλου, ἐκ 318 θεοφόρων πατέρων ἐν αἷς ὁ ἅγιος Σπυριδῶν, ὁ ἁγ. Νικόλαος καὶ ὁ ἁγ. Ἀθανάσιος, διῆκονος ^{κατὰ} τῶν δοξασιῶν τοῦ Ἀρείου, πρεσβυτέρου Ἀλεξανδρείας, ἡ-
 ξίζοντος ὅτι ὁ υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε ἰσοούσιος τῷ πατρὶ καὶ ἐπιφθονῶς ἔγεν ἔγεν

δων τῶν ἐπισκόπων, ἔλεγε, διέκρινα μίαν πολιὴν γενεαδα, εἷς τινὰ τοῦ Μεγαρου τῆς συνόδου γωνία. Διέκρινα ἀνθρώπον τῆ θεία τοῦ ὁποίου ἠγνωσθῆσαν ἐκ συγκινησεως αἱ τρίχες μου καὶ με ὑπότρεμον βῆμα ἐπλησίασα Αὐτὸν καὶ ἀποκαλυφθεὶς εἶπον χαῖρε Σοφὲ Σπυριδῶν! Οὗτος ἐξεπλάγη ἐπὶ τῆ θεία Σοφίας καὶ με ἤρωτησε τὸν λόγον δι' ὃν τὸν ἀπεκαλεσα σοφόν· μὴ ὄντα τοιοῦτον. Μοὶ ἐδόθη τότε ἡ εὐκαιρία ν' ἀκούσω τὰ ὕψιστα διδάγματα Αὐτοῦ· ὅτι σοφὸς δὲν εἶνε ὁ γράμμασι μόνον διακρινόμενος ἀλλὰ καὶ διαλάμπων ἐπὶ τῆ ἐκτελέσει τῶν πολλαπλῶν αὐτοῦ καθηκόντων . . . »

Ἄποσπασμα ἐκ τοῦ λόγου τοῦ

ἀληθινὸ, θεός, ἀλλὰ κτίσμα καὶ ποιήμα. Ἡ σύνοδος αὕτη διήρκεσεν 3 1)2 ἔτη συνέθετο δὲ τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως, μέχρι τοῦ Η'. ἄρθρου ἀναθεμάτισε τὸν Ἄρκα καὶ τοὺς ὁμοφρονούντας αὐτῷ καὶ καθάρισε πολλὰ τῆς

ΓΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ. . . κλ.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΙΟΥΡΡΙΟΥ

ἐκφωνηθέντος κατὰ τὴν α'. Κυριακὴν τῆς ὀρθοδόξιας 1894, ὑπ' αὐτοῦ ἱερούργουτος ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ, ἐκ τῆς ὥρας ἐν πύλῃ ἐπὶ τοῦ θέματος « ἔργου καὶ ἰδέ ». « Ἔργου καὶ ἰδέ λέγει, ὁ Φίλιππος εἰς τὸν Ναθαναήλ. Τοῦτον τὸν λόγον ἐν εὐαγγελίῳ εἶπε, βέβαιος ὡς περὶ τοῦ ἀμέπτου ἐκείνου, δι' ὃν προσεκάλει τὸν Ναθαναήλ. Ὅταν καὶ ἡμεῖς χριστιανοὶ μου ἀδελφοὶ ὅταν καὶ ἡμεῖς κατακοιμηθῶμεν τὸν βίον ἡμῶν πρόξενιν κατὰ Χριστόν, ὅταν καταστήθωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς πρότυπα λαοῦ εὐσεβοῦς, καὶ ὡς οἰκογενειάρχαι καὶ ὡς ἄτομα καὶ ὡς μέλη τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὡς πολῖται, τότε θά δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ λέγωμεν παρηρησία εἰς τοὺς προσπαθοῦντας νὰ ἐρωτήσιν ἡμᾶς περὶ τῆς πολιτείας μας: Ἔργου καὶ ἰδέ, ἔλα νὰ δῆς. »

Ἦτο 14 Σεβρίου ἰδίου ἔτους 1894, ἡ ἑορτὴ τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὑψώσεως τοῦ σωματείου « Ἐργατικῆς Ἐνδύσεως ἢ Ἀλλ.»

ληλοδοθήσια», ὁ ἀειμνηστὸς ποιμενάρχης πρῶτος ἴσως καὶ τελευταῖος Ἀρχιερεὺς, ἐν μέσῃ πλάτειᾳ τῶν Δικαστηρίων Φιλιππῶν διὰ μακρῶν πρὸς τὰ συρρόντα πλήθη ἐρμηνεύων τὸ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ κατάλληλον « Ἀγαπάτε Ἀλλήλους καὶ καχειροκροτοῦμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Κατὰ τὴν ἐνιαύσιον ἑορτὴν τῆς Συστάσεως τοῦ ἀνωτέρου σωματείου κατὰ τὴν 14 δηλ. Σεβρίου 1895 ἰαβῶν ὡς θέμα τὸ εὐαγγελικὸν « ὅπου δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ὄνομα μου, ἐκεῖ καὶ ἐγὼ εἶμαι μέσω αὐτῶν » καὶ ἀναχωρήσας ἐκ τούτου κατεδίειξεν διὰ μακρῶν ὅσοι ὠφέλιμος ἢ ἀποβῆ τῷ Κόσμῳ ἢ ἀδελφοπρίσις τῶν ἐθνῶν, ἢ ἀδελφοποίησις τῶν Κοινωνιῶν, ἢ ἀδελφοποίησις τῶν Ἀτόμων, καὶ ὅτῳ τῶν λαῶν. Ὅταν δὲ κτελήσῃεν εἰς τὴν εὐχὴν τὴν περικλειθῆ ἐκείνην, ἦν ἀποτετιμένος πρὸς τὸ Κύριον ἐξεργῶναι, ἢ δηλ. ἐπιστέψῃ Οὗτος τὸ ἔργον δι' ἐπιτυχίας, ἀπέσσει ἐν μέσῃ ἐκκλησίᾳ (Γ. Θ. Δρεπάνου) τὰ χειρο-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

κροτήματα πάντων τῶν ἐκκλησιαζομένων, προκαλέσας τὰ δάκρυα αὐτῶν ἐκ τῶν μυχαϊτάτων τῆς καρδίας,

Κατὰ τὴν Μ. Τρίτην 28 Μαρτίου 1895 ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος « θέμα λαμβάνων τὸ » ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἐπλεξε τὴς Ἑλλησι ἐγκώμιον, καὶ ἐρμηνεῖαν ἐπὶ τῆς προφητείας τοῦ Χριστοῦ διὰ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐμελλε νὰ δοξασθῇ, ἐπειεῖτο, εὐχὴν ἐν τέλει ἐκφράζων ὅπως δοξασθῇ, πραγματικῶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἄποσπασμα ἐκ τοῦ τέλους τοῦ ἐκφωνηθέντος λόγου ἐν τῷ νοῷ Γ. Θ. Δρεπάνου τὴν 24 Σηπτερίου 1895 ἐπὶ τοῦ « Μάρθα Μάρθα μεριμνᾷς καὶ τυρβάζει περι πολλὰ, ἐνὸς δὲ ἐστὶ χρεῖα »

« Σὺ γεωργέ, ὅστις ἐν τῷ ἰδρῶτι τοῦ προσώπου σου τρώγεις τὸν ἄρτον σου, σὺ οἰκογενειάρχᾳ ὅστις ὄλην τὴν ἡμέραν περιτρέχεις τῆδε κακίᾳ, καὶ ἐν τῷ θάλπει καὶ ἐν τῷ ψύχει, σὺ ἐπιστήμων ὅστις τὸν

βίον σου καταναλίσκεις εἰς μελέτας καὶ κοπούς ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τοῦ αἵσιου αὐτῆς μέλλοντος, σὺ πλούσιε ὅστις ἀντὶ τὸν πλοῦτον σου τὸν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐμπιστευθέντα σοι ἐπὶ καλῷ νὰ μεταχειρίζῃσαι, κατακρύπτεις αὐτὸν ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς, καὶ σὺ ὅστις μεταχειρίζῃσαι τοῦτον κατὰ τὸ θεῖον θέλημα, ἐν πάσαις ταῖς περιστάσεσι ταύταις, ἐγείρατε τὴν κεφαλὴν σας εἰς τὰ ἄνω καὶ κτεφλήτε καὶ εἰπέτε, « Ἐνὸς ἐστὶ χρεῖα » γένοιτο.

Ἄποσπασμα ἐκ τοῦ ἐκφωνηθέντος ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῆς Γ. Θ. Σισσιωτίσης κατὰ τὸ ἑσπερινὸν τῆς 20ης Νοεμβρίου 1895 ἐπὶ τοῦ « Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσα Σε καὶ μαστοὶ οὗς ἐθήλατας. »

Ναὶ! ἀγαπητοὶ μου μαθηταὶ ναὶ! ἀκρατήριον ἀγαπητον μου, ἔχετε δίκαιον! Σὺ γυνὴ τοῦ Λαοῦ ἔχεις μέγα δίκαιον! Ναὶ ὄντος ἡ Μήτηρ Μου, μακαρία ἐστὶ! Μακαρία ἐστὶ ἡ

θη) ατασά με. Ἀλλὰ ὄχι τόσῳ πολὺ θὰ δικαιωθῆτε ὅσῳ θὰ δικαιωθεῖν ἐκεῖνοῖν εἰς καρποφορεῖσι τὰ θεῖα Μου ῥήματα. Ναί! Μικαριοὶ εἰ φυλάσσοντες τὸν λόγον μου!

Ἦτο Μεγάλη Τρίτη ἑσπέρα (13 Ἀπρι-
λίου 1899) ὅτε ἐπίστρεφεν ὁ Ποιμενα-
χης μετὰ τοῦ τότε διακονοῦ Του, ἄνδρ ἱε-
ροκλήρικος τοῦ Νομοῦ Κεφαλληνίας, ἱε-
ρέως Σταύρου Ποταμιάνου, ἐκ τοῦ εἰς
Λάσσην περιπατοῦ Του, καὶ διήρχετο πρὸ
τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῆς « Ἀναλήψεως. Ὁ
Διάκονος Του τὸν ἐρωτᾷ ἐάν εὐχρεσθῆται
νὰ ἐπιτέλωσιν ἐν τῷ ναῷ καθ' ἣν ὥραν
ἐτελείτο ἡ Ἀκολουθία τοῦ πρώτου Νομ-
φίου. Ὁ αἰετιανητὸς Δοριζαζ κατὰ
τὸ σύστημά Του, οὐδ' ἐπικαλύμμακον
φέρων, κατένευεν ἀφῆσας νὰ διέλθῃ τῶν
χειλέων Του, τὸ, τῆ ἀρχῆ, Αὐτοῦ προ-
οῖδον καρδίαν, γλυκὺ μειδίημα, εἰσῆλθεν.
Κατὰ τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας μικρὸν
πρὸ τῆς ἀπολύσεως ἠμπερότε, τὸν ἱερέα
να κρητήρηται ἀπολύσει καὶ ἐκτείνεσ τῆς

χειρα, λαβῶν, ὡς θῆμα τὸν πρῶτον στί-
χον τῆς Δοξολογίας ἔχοντα εὐρω» Δοξα
ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν
ἀνθρώποις εὐδοκία» ἐφαρμόσας δε καὶ τὸ
«Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου» καὶ
εἰς τὸ «Δοξα ἐν Ὑψίστοις» πάλιν κατα-
λήξας, κατενθουσία τὸ πλήθος. Ὅταν
τῆς ἀκολουθίας περατωθείσης ἐξῆλθον, ὁ
Διάκονος Του, τῷ λέγει « Σεβατμιώτα-
τε πολλακίς σὰς ἤκουσα ὁμιλοῦντα, ἐν
ἐκκλησίαις, ἀλλ' οὐδέποτε, ὡς σήμερον»
Ὁ δὲ Δοριζαζ ἀφελίστατα τῷ ἀπαν-
τᾷ. « Ἀλήθειμ Διάκονε, ἔσο λοιπὸν βέβαιος
ἐπι τῆ, ἑσπέραν καθ' ἣν θὰ μεταβωμεν»
εἰς Ἀρλάγγελον « ὅπου θὰ τελέσω τὴν
ἀκολουθίαν τοῦ Γ'. Νομφίου, θὰ ἐκρω-
νήτω, τὸν αὐτὸν λόγον».

Ἡ ὥρα ἐφθάσε. Μετεβήτησαν εἰς τὸν
ναὸν τῶν Λογαγγέλων ὅπου λαβῶν τὸ
αὐτὸ θέμα (Δοξα ἐν ὑψίστοις θεῷ) ὠμιλεῖ
θεοπεσίως ἐν ὄλῃ τῆ δυνάμει τῆς ρητο-
ρείας, ἀλλ' οὐδὲ λέξιν τοῦ προηγουμένου

ΙΑΚΩΒΑ ῬΕΙΔΑ « ἠμπερότε» λογοῦ Του, ἐπνεύλαβεν.
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

Ὁ ἐκφώνησις τὴν 16ην Ἀπριλίου 1899 Μ. Παρασκευὴν ἐν τῷ ἱερῷ ναῶ τῆς Μητροπόλεως ἐπὶ τοῦ « Τετέλεσται ».

Ὁ λόγος οὗτος, ὃν ἐν ἀπειροπληθῆ συρροῇ ἐκλεκτοῦ Κόσμου, ὁ μέγας ἐξεφώνει Δόριζας πλήρης παρατίθεται ὑμῖν ὧδε.

« Ὅτε οὖν ἔλαθεν τὸ ὄζος ὁ Ἰησοῦς εἶπε « Τετέλεσται » καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα ».

Χθὴς, ἐνῶ γονυπετῆς μετὰ τῶν Ἀπιστολῶν τοῦ γλοκυτάτου Ραββὶ ἤκουον τοὺς θαυμασίους ἐκείνους λόγους τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, τοὺς ὁποίους ἐν εἰδῆ διαθήκης ἀπηύθυνε πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὴν ὑστάτην ὥραν τοῦ ἐπὶ γῆς βίου αὐτοῦ, ἐμβρόντητος καὶ ἐνεδὸς ἕμενα ἐνώπιον ἐνὸς ἐκτάκτως πρωτοφανοῦς λόγου τοῦ Σωτήρος.

Εἰς μίαν στιγμὴν ὑπερτάτης ἐξάρσεως, εἰς μίαν στιγμὴν ἀρρήτου καὶ ἀφάτου μετὰ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς κοινωνίας, εἰς στιγμὴν καθ' ἣν ἡ καρδία τοῦ Ἰησοῦ ὡς κάλυξ θαυμασίου ἀνθους ἠνείχθη πρὸς τὸν οὐρανὸν τῆς ἀνθρωπότητος Πατέρα, ἤκουα ἀπὸ τοῦ θείου αὐτοῦ στόματος τοὺς ἑστῶς λόγους.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΛΕΙΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΙΕΟΥΡΙΟΥ

τὸ ἔργον ὃ δέδωκάς μοι ἐ-

τελείωσα» καὶ ἔκθαμβος ἐστάθην καὶ ἐφιλοσόφησα ἐπὶ τῶν λόγων τούτων θαυμάζων πῶς εἰ ἔκτακται οὕτοι λόγοι ἦτο δυνατόν νὰ λεγῶσιν ἄνευ ἀλαζονείας καὶ ν' ἀκουσθῶσιν ἄνευ διαμαρτυρήσεως.

Ποία μαρτυρία περὶ ἑαυτοῦ, ποία συνειδήσις ἐκείνη ἦτις ἤδύνατο νὰ κρίνῃ ἑαυτὴν κατὰ τὸν τρόπον τούτον. Ἀλλὰ διεξελθὼν διὰ τοῦ νόσθ μου, διατρέξας διὰ τῆς φαντασίας μου, τὴν βίον ἐκείνου ὅστις ἐν τῇ προσευχῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄπειρον Πατέρα τοῦ κόσμου ἐξεστέρησε τοὺς λόγους τούτους, ἔπαυσα νὰ ἐκπλητταμῆν. ἔπαυσα νὰ θαυμάζω. Ὁ θαυμάσιος βίος ἐκείνου, ἐδικαιολόγει τοὺς ἔκτακτους τούτους λόγους· εἰ δ' ἔκτακται οὕτοι λόγοι ἦσαν ἢ νόμιμος κατακλείς τοῦ τριούτου βίου. Ἀφοῦ ἐζήσεν ὡς ἐζήσεν, ἀφοῦ εἰσγάσθη ὡς εἰργάσθη ὁ Ἰησοῦς τῆς Ναζαρέτ, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ εἴπῃ, ὅτι τὸ ἔργον ὁ θεὸς ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς τὸ ἐτελείωσε, τὸ ἐξεπλήρωσε κατ' ἐκκλησίαν. Σήμερον ἐπὶ λόγους τῆς ἀληθείας

καὶ ἐκεῖνος ὅστις εἶπε πρὸς τὸν θεὸν ὅτι ἐτελείωσε καὶ ἐξεπλήρωσε τὸ ἔργον Του, λέγει καὶ τι περιστασιον. Σήμερον ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ σταυροῦ, μέσα ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς ψυχῆς Του, ἐκστρέμει καὶ ἄλλον θαυμασιώτερον λόγον σήμερον φωνάζει « Τετέλεσται » τούτέστι τὰ πάντα, ἐτελείωσαν, τὰ πάντα ἐξεπληρώθησαν, τὰ πάντα ἔλαβον τέλος. Ἀλλὰ πῶς εἶνε αὐτὸ τὸ ἄπειρον, τὸ ἄνευ ὀρίων τὸ παγκοσμιον αὐτὸ ἔργον ὅπερ ἐξεπλήρωσαν, ἀλλὰ ἰδίᾳ εἰς τὴν περιστάσειν ὁ Ἰησοῦς τῆς Ναζαρέτ θεωρεῖ τὸ ἔργον Του ὡς ἐτελεσθῆν, ὡς ἐκπληρωθῆν. Ἰσως αἱ περιστάσεις δίδουν τὴν ἐξηγητικὴν τῶν φοβερῶν τούτων λόγων « ὅτε εὖ, ἔλαβε τὸ ἔργον ὁ Ἰησοῦς, εἶπε τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα, »

Ἀπὸ ἐπάνω λοιπὸν ἀπὸ τὸν σταυρὸν πίπτουν οἱ μεγάλοι καὶ ὑπερήφανοι οὕτοι λόγοι, ἀπὸ τὰ φλέγοντα γείνην ἐνός ἐπισημοῦ, τὰ ὅποια μετὰ ἰσχυρῶν ἐ-

θρονοίθησαν. Πίπτουν ὡς τελευταῖος στεναγμός, ὡς ὑστάτη πνοή θνήσκοντος ὡς ρόγχος ἐνὸς ἐγωνιώοντος. Τὰ δὲ χεῖλη τὰ ὅποια προέφερον τοὺς λόγους τούτους ἐξ' αὐτῶν, ἐξαντληθέντα ὡς ἐξ ὑπερτάτου ἀγῶνος κλείουσι διὰ παντός, καὶ θάνατος ἐπιτίθησιν ἐπ' αὐτοῦ τὴν σφραγίδα του.
 « Τετέλεσται » !!

Ἄλλὰ τί θέλεις διὰ τῶν λέξεων τούτων νὰ εἶπης Ναζωραε ποῖον πρᾶγμα εἶνε αὐτό, ὅπερ ἐξετέλεσας;

Μήπως ἄραγε οἱ λόγοι σου εἶνε μία ὑστατη πρόκλησις τῆς ὑπερηφανείας Σου, ἡ ὅποια ἐδαμάσθη μὲν ἀλλὰ δὲν ἐνίκηθη;

Μήπως εἶνε δικαμαρτορία τῆς ἀδυναμίας Σου κατὰ τῆς ἰσχύος ἣτις Σὲ θραύει;

Μήπως εἶνε λόγοι κενοὶ καὶ παραληρήματα τῆς ἀγωνίας Σου;

Μήπως εἶνε μία ὑστάτη ἐνθάρρυνσις πρὸς τοὺς ρίλους Σου, εἰς οὓς ἐπιτηδείως θέλεις νὰ δώσης νὰ πιστεῦσιν ὅτι ὁ θάνατός Σου εἶνε ἐκπληρωσίς τοῦ ἔ.γου Σου;

Μὲ ἐκπλήρωσις ἀληθείας Γαλιλαε!

Ἀποθνήσκεις καὶ λέγεις ὅτι τὰ πάντα ἐπιηρώθησαν! Εἶσαι νικημένος, καταβεβλημένος, τελειωμένος, καὶ ἐκφέρεις κραυγὴν θριάμβου καὶ νίκης!! Πόσον εἶσαι ὑπερήφανος, πόσῳ εἶσαι ἀλαζών! Πόσον ἡ ἀλαζονεία Σου, εἶνε ἀδάμαστος!

Ἄλλ' ὄχι! Γαλιλαε! Πάσχεις! Γαλιλαε δδυνασαι! Γαλιλαε τὸν ὁπίου ἐγνωρίσαμεν τόσον γλυκὺν καὶ τρυφερόν, δὲν εἶσαι ἀλαζών! Ἴσως ἀπατάται ἴσως πλανᾶσαι, ἴσως εἶσαι ἕμμα κηκῆς ἐκτιμήσεως τῶν πραγμάτων.

Ἀποθνήσκεις ἐγὼν πεποιθῆσιν εἰς τὸν ἑαυτὸν Σου, ὅπως ἐζησας τοιαύτην ἐγὼν πεποιθῆσιν εἰς τὸν ἑαυτὸν Σου.

Οὔτε ὁ σταυρός, οὔτε ὁ θάνατος δὲν κατέβαλον τὴν ἰσχυρὰν ταύτην πεποίθησιν, « Τετέλεσται! »

Τοιαύτη περίπου θὰ ἦτο ἡ ἐντύπωσις πολλῶν ἐξ ἐκείνων, οἵτινες κατὰ τὰς ἡμέρας ταυτὰς τῆς προετοιμασίας τοῦ Πάσχα εἶχον ἀναβῆ εἰς τὸν τόπον τοῦ σταυροῦ μίτος κατὰ τοῦ ἑσταυ-

ΠΑΡΑΧΩΡΑ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

ρωμένοι ἀλλὰ χωρὶς πίστιν.

Τοιαύτη περίπου εἶνε ἡ ἐντύπωσις πολλῶν ἐκ τῶν συγχρονῶν ἡμῶν.

Ἄλλ' ἐὰν φιλόχριστοὶ ἀκροαταὶ ὅτι προσήλθομεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ σταυροῦ τοῦ μεγάλου τῆς ἀληθείας μαρτυροῦν β-
 ὑψότερον φιλοσοφήσωμεν ἐπὶ τῶν λόγων τοῦ ἐσταυρωμένου Σωτῆρος, ἐὰν μελετήσωμεν τοὺς λόγους τούτους, εἴτινες ἐπέζησαν αὐτοῦ καὶ ἀπο γενεᾶς εἰς γενε-
 ἄν μετεδόθησαν ἕως 19 ὁλοῦς αἰῶνας, ἐὰν ἀναβῶμεν εἰς τὸν προμερὸν Γολγοθᾶν καὶ ζητήσωμεν ἀπὸ τῶν ἐσταυρωμέ-
 νων διδάσκαλων τῶν αἰώνιων θρησκευτι-
 κῶν καὶ ἠθικῶν ἀληθειῶν τὴν ἐξήγησιν τῶν καταπληκτικῶν τούτων λόγων, δι-
 τι λεγθέντες οὗτοι ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ εἶνε δυνατόν νὰ κατανοηθῶσι καλλίτερον εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σταυροῦ, ὦ! τότε, νομίζω ὅτι καὶ τὸ ἔργον καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ τῆς Ναζαρετ θὰ ἐννοήσωμεν ἐν πάσῃ τῇ ἀπειρώσει τῆς τελειότητι, ἐν ὅλῳ τῷ θανουασιῶ αὐτοῦ, μεγαλειῶ καὶ

πεποίθησιν ἀδιεξήγητον θὰ σχηματίσω-
 μεν, ὅτι δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ Γαλιλαῖος
 Ραββὶ ὅταν ἐκπνέων ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἐ-
 ξεστόμω^ε ὡς τελευταίαν δέησιν, ὡς τε-
 λείαν προσέγγιν, ὡς τελευταίαν παρηγο-
 ρίαν τῆς ἀνθρωπότητος τοὺς θανουασιῶς
 τούτους λόγους « Τέ τέ λ ε σ τ α ι »

Ἄρ' οὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ἀνεφάνη ἐν τῇ ἱ-
 στωρίᾳ, ἀφ' ὅταν ἐλάσῃ συνείδησιν ἑαυ-
 τοῦ, ἀφ' ὅπου ἤρξατο νὰ φιλοσοφῇ ἐπὶ
 τοῦ μεγάλου ἐξωτερικοῦ κοσμοῦ καὶ ἐπὶ
 τοῦ μικροκόσμου τὸν ὁποῖον κρύπτει ἐντὸς
 ἑαυτοῦ, ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ αὐτοῦ
 καταστασις, ἐφάνη εἰς αὐτὸν ἐλαττωμα-
 τικωτάτη, γλυκεῖα δ' ἤρχιτε νὰ ἀναβῶ-
 σκη ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐλπίς, ὅτι μὲ
 τὴν πρόσον τῶν αἰώνων εἰς ἐποχὴν ἀο-
 ριστον καὶ ἀγνωστον θέλει ἀναφανῆ ἐν
 τῷ μέσῳ τῆς ἀνθρωπότητος ἡτοῦ Σωτῆρ,
 ὅστις οὐριστικὴν θέλει ἐκφέρει διόρθωσιν
 μαθηματικῆς ταύτης θρησκευτικῆς

καὶ ἠθικῆς καταστάσεως καὶ διδάξει τὴν ἀληθῆ ἠθικὴν.

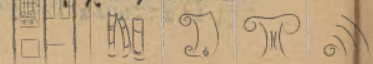
Ἡ ἰδέα αὕτη μέλλοντος ἀναμορφωτοῦ σχοῦσα ἀόριστά τινα ἐν τῇ καθόλου ἀνθρωπότητι ἐγένετο ἰδίως κτήμα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ οὗτος ἡ ἱστορία, ὁ βίος, ἡ θρησκεία, ὁ νόμος, οὐδὲν ἄλλο ἢ προπαρασκευὴ πρὸς ὑπόδοχὴν τοῦ μεγάλου τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ καθεστῶτος, ἀνακαινιστοῦ, ἦταν.

Αὕτη ἡ περὶ Μεσσίου ὡς ἀπεκάλουν τὸν μέλλοντα ἀναμορφωτὴν, ἰδέα τῶν Ἰουδαίων, ἐκαλλιεργήθη ἰδίως ὑπὸ τῶν προφητῶν ἀπὸ τοῦ μικροτέρου μέχρι τοῦ μεγαλοσοφωτάτου ^{θανοτάτου} Ησαίου, οἱ ὅποιοι διὰ θαυμασιῶν ἐκφράσεων ἀπέιρου χάριτος καὶ μεγαλείου, προδιέγραφον καὶ τὸ ἔργον καὶ τὸν βίον, καὶ τὸ τέλος τοῦ Μεσσίου.

Ἄλλος ἐξ αὐτῶν προδιέγραφε τὴν Γέννησιν ἄλλος τὸν ἐπὶ γῆς βίον, ἄλλος τὰς πράξεις, παθήματα. Οἱ πάντες ἕως προέλεγον καὶ προεδείκνυον ^{Μεσσίαν} Μεσσίαν, πνευματικὸν λυτρωτὴν τῶν ψυχῶν, ἀνακαι-

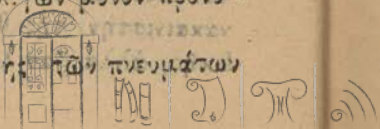
νιστὴν τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ καθεκτώτος, μεταρρυθμιστὴν, μέλλοντα νὰ διαλλάξῃ τὸν ἀνθρώπον μετὰ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἶχε χωρίσει ἡ ἁμαρτία, νὰ ὑψώσῃ τὸν ἀνθρώπον πρὸς τὸν Θεόν, οὐχὶ δὲ Μεσοῖκν ὑλικόν, βασιλεία δηλαδὴ ἐπίγειον μέλλοντα ν' ἀναστηλώτῃ διὰ κατακτήσεων καὶ νικῶν τὴν ἀπολεσθεῖσαν δοξάν τοῦ Ἰσραὴλ.

Ἄτυχως, ἕνεκα τῶν μεγάλων περιπετειῶν ἃς διήλθεν ἡ ἱστορία τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἐέκειν τῆς ὑψίστης δοξῆς ὡς ἦν ὁ Ἰσραὴλ ἤρθη, ἀφ' ἑνὸς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Δαυὶδ καὶ τοῦ Σολομῶντος, ἀφ' ἑτέρου δ' ἕνεκα τῆς ταπεινώσεως καὶ ἀδοξίας εἰς ἣν κατεβιάσθη κατὰ τοὺς καιροὺς τῶν φοβερῶν αἰχμαλωσιῶν, ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, παρεξηγῶν φράσεις τινὰς ἐξόχως ποιητικὰς τῶν προφητῶν, εἶχε καταντήσῃ νὰ προσδοκᾷ, οὐχὶ τὸν Μεσσίαν τῶν προφητῶν, οὐχὶ τὸν ἀνακαινιστὴν τῆς θρησκείας, καὶ τῆς ἠθικῆς, ἀλλὰ βασιλεία ἰσχυρόν, κατακτη-

κὴν νικηφόρον μέλλοντα νὰ ὑψώσῃ τὸ
 κείρας τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ ἀπαλλάξῃ αὐ-
 τὸν ἐκ τῆς δουλείας τῶν καταδυναστευ-
 οντων αὐτὸν ξένων λαῶν. Ὅτε μάλιστα
 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάν-
 δρου, ἡ Ἰουδαία ἐγένετο ἐπαρχία Μακε-
 δονική, περιελθούσα εἰς τὴν κυριότητα
 ἄλλοτε μὲν τῶν Πτολεμαίων τῆς Αἰγύ-
 πτου, εἶτα δὲ τῶν βασιλέων τῆς Συρίας,
 καὶ ὑποστὰτα τὰς συνεπειὰς τῆς φοβερᾶς
 δουλείας. Ὅτε κατόπιν κατέστη τετραρ-
 χία Ῥωμαϊκὴ καὶ ὁ σιδηροὺς ποδὺς Ῥωμαί-
 ου τετράρχου ἤρχισε νὰ πιεζῇ τὸ στῆθος
 αὐτῆς, ἡ προσδοκία Μεσσίου ἐλευθερω-
 τοῦ ἀπὸ τῆς πολιτικῆς δουλείας, Μεσσίου
 νικητοῦ καὶ ἐξελθρευτοῦ τῶν μισητῶν
 τυράννων, κατέστη ζωηροτέρα ἢ ἰδέα ἐ-
 ξαγιστοῦ τῶν ψυχῶν, Μεσσίου βασιλέ-
 ως τῶν καρδιῶν, κατακτητοῦ τοῦ κόσμου
 διὰ τοῦ φωτὸς τῆς θεησκευτικῆς Ἀλη-
 θείας, ἀπέβη κτήμα ὀλιγῶν μόνον προνο-
 μούχων ψυχῶν.

Ἐν μέσῳ ταυτῆς τῶν πνευμάτων

καταστάσεως, ἐν μέσῳ λαοῦ ἐναγωνίως
 ἀναμένοντος τὸν βασιλέα κατακτητὴν καὶ
 ἀπεχθανομένου τὴν ξένην δεσποτείαν, γεν-
 νᾶται εἰς μίαν ἄσημον τῆς Γαλιλαίας πο-
 λίχνην ὁ Ἰησοῦς τῆς Ναζαρέτ καὶ μετὰ
 30ετῆ βίου ἄσημον καὶ ἀγνωστον, ἀρχί-
 ζει αἰφνης ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ τὸ θαυμασίον
 αὐτοῦ κήρυγμα.

Τὸ κήρυγμα αὐτοῦ, οὐδὲν εἶχε τὸ κοι-
 νὸν πρὸς τὰς ἰδέας καὶ ἐλπίδας καὶ τὰς
 προσδοκίας τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ὡς ἐμορ-
 φώθησαν αὐταὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐξελλίξει
 τῆς ἱστορίας αὐτοῦ!

Ὁ Ἰησοῦς τῆς Γαλιλαίας ἐπαρουσι-
 ἴσθη ὡς Μεθίας τῶν προφητῶν, οὐχὶ δὲ
 ὡς Μεθίας ὃν προσεδόκει ὁ Ἰουδαϊκὸς λα-
 ος. Ἐκεῖνοι ἐζήτησαν βασιλέα κατακτη-
 τὴν, ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς τῆς Ναζαρέτ, ἐπεδίωξε
 τὴν κατάκτησιν τῶν καρδιῶν. Ἐκεῖνοι ἐ-
 πόθουν βασιλέα νικητὴν καὶ πορθητὴν
 τῶν ἐθνῶν, ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς ἐπαρουσιάσθη
 γλυκὺς καὶ ταπεινὸς τὴν καρδίαν ζητῶν
 τὴν ἐλευθερίαν τῶν λαῶν, κηρύττων τὴν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

ἀγάπην, τὴν ἰσότητά τὴν ἀδελφότητά μεταξὺ αὐτῶν, καὶ προσκεθῶν καὶ ἀγωνιζόμενος ν' ἀνακαινίσῃ τὸν κόσμον διὰ τῶν μεγάλων τούτων ἰδεῶν καὶ ἐπιφέρει τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος.

Διὰ τοῦτο καθὼς ἐξ ἀρχῆς ἤρχισε νὰ γεννᾶται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Λαοῦ, μεταξὺ ἰδίως, Αὐτοῦ καὶ τῶν κατεχόντων τὴν πραγματικὴν ἐξουσίαν Φαρισαίων, διάστασις φοβερά καὶ ἀνεπανώρθωτος, ἣτις ὀλίγον κατ' ὀλίγον, αὐξάνουσα, ἐμελλε μοιραίως νὰ καταλήξῃ εἰς ἀγῶνα δεινὸν ἐξοντώσεως.

Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν τὸ κήρυγμα περιορίζετο ἰδίως εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἢ διάστασις μεταξὺ τοῦ Μεγάλου Ἀναμορφωτοῦ καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ θερησκευτικοῦ καθεστῶτος, ἐφαίνετο ὑπολανθάνουσα, περιορίζετο δὲ εἰς διαβολὰς πρὸς τὸν Λαόν, εἰς ἐκφράσεις περιφρονητικὰς, εἰς ἐπιθέσεις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον δολίας, εἰς ἐξέγερσιν τοῦ Λαοῦ πρὸς περιφρονησιν τοῦ Οὐρανοῦ Διδασκάλου.

Ὅτε ὁμοῦς ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν Αὐτὸν παρῆκνωριζόμενον ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ καὶ ἐγκαταλιμπανόμενον ὑπὸ πάντων σχεδὸν τῶν φίλων Αὐτοῦ, ἠθέλησε νὰ μεταφέρῃ τὸ κέντρον τῆς ἐνεργείας καὶ δράσεως Αὐτοῦ, ὀριστικῶς πλέον εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ εἰσηλθεν εἰς αὐτὴν θριαμβευτικῶς, ἤρχισε νὰ ἐπιπίπτῃ λαβρὸς κατὰ τῶν καταχρήσεων ἐκείνων οἵτινες κατεῖχον τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν.— Ὅτε ἡ διδασκαλία Αὐτοῦ ὡς μέγας καὶ θαυμάσιος ποταμὸς νὰ ἐξογκοῦται ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ εὐρύνηται καὶ ν' ἀπειλῇ νὰ παρασφῆ πάντα, αὐτὸ τότε πλέον ἢ παλὴ μεταξὺ τοῦ ἀρχαίου καθεστῶτος καὶ τῆς νέας διδασκαλίας ἀπέβη λυσσώδιστα. Τότε ἀντήχησαν ἐκ μέρους τοῦ Ἰησοῦ οἱ θαύμασιοι ἐκείνοι κεραυνοὶ κατὰ τῶν δεσποτῶν τῆς συνειδήσεως, ἀλλὰ τότε ἤρχισεν καὶ ἡ συστηματικὴ πλέον κατ' Αὐτοῦ, καταδίωξις.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐφάνη ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐμελλε νὰ ὑποστῇ τὴν τύχην, ὅλων τῶν μεγάλων Ἀναμορφωτῶν τῆς

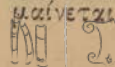
ἀνθρωπότητος.

Οἱ ἔχθροὶ Αὐτοῦ ἐγένοντο ἀμείλικτοι τὸ μίσος αὐτῶν ἀδιάλλακτον, ἢ ἀπόφασις αὐτῶν τοῦ νὰ ἐξοντώσῃ τὸν Ἰησοῦν κατέστη ὀριστικῆ.

Προσπαθοῦσι διὰ παντοίων μέσων νὰ παγιεύτωσιν Αὐτόν, διότι ὁ Ἰησοῦς γνωρίζων τοὺς καταχθονίους αὐτῶν σκοποὺς κρύπτεται ἀπ' αὐτῶν. Ζητοῦσι νὰ συλλαβῶσιν Αὐτόν, σκευωροῦσι καὶ αὐτοῦ ἐπικίνδυνον κατηγορίαν ἐπὶ ἀνατροπῇ τοῦ πολιτικοῦ καθεστώτος καὶ εὐρόντες μίσθιον ὄργανον, ἕνα τῶν μαθητῶν, συλλαμβάνουσιν Αὐτόν καὶ ἀφοῦ ἐδίκασαν Αὐτόν θρησκευτικῶς, ἀγωνίζονται νὰ ἐπιτύχωσι τὴν καταδίκην αὐτοῦ καὶ πολιτικῶς.

Σύρουσι λοιπὸν Αὐτόν ἐνώπιον τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας καὶ αὐτοὶ οἵτινες ἐβδελύττοντο τὴν ῥωμαϊκὴν ἐξουσίαν, ζητοῦσι τὴν εἰς θάνατον καταδίκην τοῦ δικαίου ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι, εἶνε ἐχθρὸς τοῦ Καίσαρος.

Ὁ Λαὸς καταραδιουργηθεὶς μαίνεται

κατ' Αὐτοῦ. Ἐξεγείρονται ὅλα τὰ αἰμοσύρα αὐτοῦ ἐνστικτικὰ καὶ δι' ἀγρίων φωνῶν καὶ ἀλαλλαγμῶν ζητεῖ παρα τοῦ Πιλάτου τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ φονέως καὶ ληστοῦ καὶ τὴν σταύρωσιν τοῦ εὐεργέτου τῆς ἀνθρωπότητος.

Μετὰ τινὰς δισταγμοὺς ὁ πολιτικὸς ἄρχων ἀποφασίζει τὴν καταδίκην Αὐτοῦ μετὰ τὴν φοβερὰν δέ, τὴν ἀδικον καὶ παράνομον ταύτην ἀπόφασιν ἄρχεται τὸ σκληροτάτον μαρτύριον τοῦ Δικαίου.

Τίποτε δὲν παραλείπουν οἱ ἀπαίσιτοι ἐκτελεσθαι τοῦ Νόμου, οὔτε τὰς περιφρονήσεις, οὔτε τὰς ἀτιμῆσεις, οὔτε τοὺς ἐμπτισμοὺς, οὔτε τοὺς χλευασμοὺς, οὔτε τὰ βράβια, οὔτε τοὺς φοβεροὺς βράβιασμα;

Ἄλλὰ καὶ ὁ Λαὸς τίποτε δὲν παραλείπει, τὸ ὅποιον ἠδύνατο νὰ καταστησῇ τὴν καταδίκην φοβερωτέραν, ἀπειροστέραν.

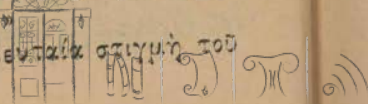
Τέλος τὸ ποτήριον τῶν θλίψεων πληροῦται καὶ ὁ Διδάσκαλος τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἐλέους ὑψίσταται τὸ φοβερώτερον τῶν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

μαρτυρίων, τὸν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ θάνατον ἐν μέσῳ δύο ἀπαισίων καταδίκων ἐπάνω εἰς ἓνα λόγον δυναμαζόμενον Γολγοθᾶν. Ἡ στάσις τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὰς σκληροτάτας ταύτας δοκιμασίας, παρουσιάζει μεγαλεῖον ἄφατον. Ἐνώπιον παντῶν ἀνακηρύττει γεγωνυῖα τῆς φωνῆς τὴν βαθεῖαν αὐτοῦ καταγωγὴν, ἐκτυλίσσας ἀδεῶς καὶ ἀφόβως τὴν θεῖαν αὐτοῦ Διδασκαλίαν· ἐπιβεβαίωσι πᾶν ὅτι ἐδίδαξεν ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ καὶ μετὰ γαλήνης θείας μετὰ ἀνεξικακίας ἀπαραιμιλλοῦ μετὰ ἐθελουσίας, ἀνεφίκτου δέχεται τὸ μέγα μαρτύριον πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος Ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῶν φοβερῶν, τῶν ἀπείρων ὀδυνῶν καὶ πόνων τοῦ σκληροτέρου τῶν θανάτων, ἐξέρχονται ἀπὸ τοῦ θεοῦ Αὐτοῦ στόματος λόγοι ἀπείρου εὐσπλαγγνίας. «Πάτερ ἄφες αὐτοῦ, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι» λόγοι ἀπείρου ἐλπίδος. «Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσσι ἐν τῷ παραδείσῳ»

Καὶ ὅταν ἡ τελευταία στιγμή τοῦ

θανάτου ἐπληρίσται, ὅταν μόνον μία τελευταία πνοή, ζωῆς ἔμενεν εἰς αὐτόν, ἔλαβεν ὀλίγον βῆος διὰ νὰ δροσίτη τὰ φλογισμένα χεῖλη Του καὶ εἰπὼν » Τέτέλεστα « παρῆδωκε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Οὐρανοῦ Αὐτοῦ Πατρός.

Ναί! εἶχε δίκαιον φιλόχριστε ἀκροατή. Ὁ Ἰησοῦς τῆς Ναζαρέτ ἀποβήτηκων ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ νὰ εἴπῃ τὸ » Τέτέλεστα «. Εἶχε δίκαιον παραδίδων τὸ ἀθάνατον αὐτοῦ Πνεῦμα εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ ν' ἀναρνηθῆ τὸ » Τέτέλεστα « καί ὅτι πραγματικῶς ἐξεπλήρωσεν τὸ ἐπὶ τῆς γῆς ἔργον αὐτοῦ, διότι διὰ τοῦ θανάτου, ἔθεσεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν τελευταίαν σπραγίδα. Ὁ Ἰησοῦς τῆς Ναζαρέτ ὕψιστον καὶ θειότατον ἀπέλαβεν ἔργον καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ θαυμασιῶς ἐξετέλεσε διὰ τῆς διδασκαλίας, διὰ τοῦ βίου διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς τῆς Ναζαρέτ συνεφιλίωσε τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὸν θεόν· συνεφιλίωσεν πρὸς ἑαυτόν, συνεβίβα-

σε τὸν ἄνθρωπον, πρὸς τὸν ὁμοίον του ἄνθρωπον καὶ τέλος συνεφιλίωσε τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν ζωὴν καὶ πρὸς τὸν θάνατον

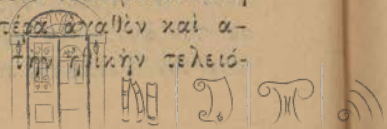
Δὲν εἶνε τοῦ παρόντος καιροῦ να ἀναπτύξωμεν ἐν πρὸς ἐν τὰ ζητήματα ταῦτα: ὀλίγαι μόνον λέξεις θὰ ῥηθῶσιν ὅσαι ἀρκοῦσι να δώσωσι μικρὰν τινα καὶ ἀμυδρὰν ἰδέαν τοῦ πραγματος.

Ἡ παραβάσις τοῦ Ἠθικοῦ νόμου ἔχει ἄμεσον συνέπειαν τὴν διαστασιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν θεὸν τὸν νομοθέτην, ἀπὸ τὸν θεὸν ὅστις εἶνε ἡ πηγὴ πάσης ἀγιότητος. Διότι ποία κοινωνία δύναται να ὑπάρχη μεταξύ φωτός καὶ σκότους, ὑπερτελείας ἀγιότητος καὶ κακίας; Τὴν διαστασιν ταύτην ἤτις εἶνε ἡ πηγὴ τῆς Ἠθικῆς κακοδαιμονίας τῆς ἀνθρωπότητος, ἔρε τελείως ὁ Ἰησοῦς, ἀνυψῶτας τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς διδασκαλίας, διὰ τοῦ βίου καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ πρὸς τὸν θεόν, καταστήσας δὲ τὸν θεὸν Πατέρα ἐπιεικῆ καὶ εὐσπλαγχνον, πατέρα ἀγαθὸν καὶ ἀμνηστικόν ποιοῦντα τὴν ἠθικὴν τελειότητα

τητα τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τῆς τριαύτης διαλλαγῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν θεόν, ὁ Ἰησοῦς ἐπέφερε καὶ τὴν διαλλαγὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν συνειδήσιν αὐτοῦ, διότι ἔρε τὰς αἰτίας τῶν πικρῶν ἐλέγχων οἵτινες εἶνε τὸ προϊόν τῆς ἀθετήσεως τοῦ ἐν ἡμῖν ἠθικοῦ ἰδεώδους.

Αὐτός ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἐγνώρισε τὸν ἐλεγχον τῆς συνειδήσεως, ἐνίσχυσε τὴν ἀνθρωπίνην συνειδήσιν, ἀνύψωσεν, ἐξηύγνησεν αὐτὴν καὶ κατέστησεν ἀληθῆ καὶ πραγματικὴν ἀπήχησιν τοῦ ὑπερτάτου νόμου τοῦ θεοῦ. Διδάξας τὴν ἀγαπὴν, ἰσότητα, τὴν ἀδελφότητα, τὴν δικαιοσύνην κατέστρεψας δὲ ἔθλους τοὺς φραγμοὺς τοὺς χωρίζοντας τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους ἐμφυσήσας μεταξύ τῶν ἀνθρώπων τὸ νέον πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ συνεβίβασε τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους, ἔρε τὰς ἀφορμὰς τῶν πολέμων καὶ διαστασεων καὶ ἐγένετο εἰσηγητὴς καὶ διδάσκαλος τῆς παγκοσμίου Ἐλευθερίας, τῆς παγκοσμίου

ισότητος τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος
καὶ Εἰρήνης.

Ἄλλὰ καὶ εἰς ταῦτα δὲν ἤρκεσθη ὁ
Ἰησοῦς τῆς Ναζαρέτ διδάξας ὅτι ἡ ζωὴ
εἶνε δῶρον θεῖον, ὅτι ἡ ζωὴ εἶνε στάδιον
δρασεως καὶ τελειοποιήσεως, ὅτι αἱ τυχόν
λυπηραὶ περιπέτειαι τοῦ βίου εἶνε ἀπλᾶ
ἐπεισοδία, ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ζωῆς
εἶνε ἡ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνύψωσις
τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ ἤθικόν ἰδεῶδες, ὅτι
μεταξὺ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας ὑ-
παρχει ἓν μόνον μεσοταίχον καὶ ὅτι ὁ θνα-
νατος δὲν θέτει τέρμα εἰς τὴν πνευματι-
κὴν ζωὴν καὶ ὑπαρξίν, ἀλλὰ συντελεῖ
μᾶλλον εἰς προσέγγισιν πρὸς τὸ τέλειον,
ταῦτα δὲ πάντα πραγματώσας ὁ ἴδιος ἐν
τῷ βίῳ καὶ ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ καὶ
κομίσας εἰς ταῦτα τὴν ἐλπίδα, συνεβίβα-
σε τον ἀνθρώπον πρὸς τὸν θάνατον καὶ
πρὸς τὴν ζωὴν καὶ ἐγένετο ἡ αἰτία πνευ-
ματικῆς ὁράσεως καὶ ἐλευθερίας ἐν τῇ ἀν-
θρωπότητι ἀκαταμετρήτου. Ὅσῳ καὶ ἂν
ἐβελουσίως τυρλώτῃ κανείς, δὲν εἶνε δυ-

νατὸν νὰ μὴ ἀναγνωρίσῃ ὁποῖαν ὤθησιν
ἔδωκεν εἰς τὴν πνευματικὴν τῆς ἀνθρω-
πότητος, ἀναγέννησιν εἰς τὰς ἀπείρους κα-
τακτήσεις τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, εἰς τὴν
ἠθικὴν ἀνύψωσιν τῆς ἀνθρωπότητος.

Πᾶσα ἡ σημερινὴ πρόοδος, πᾶς ὁ ση-
μερινὸς ἀνθρωπισμὸς, ὁ ὅλος σημερινὸς πο-
λιτισμὸς, τοῦ ὁποίου αὐτὸς εἶνε ὁ ἀκρογων-
ιαίος λίθος ὀφείλονται εἰς τὸν Ἰησοῦν τῆς
Ναζαρέτ.

Ἀπὸ τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ ἐξεχύθη νέα
ζωὴ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, νέα δύναμις
νέος ζωτικὸς γυμῶς. Ὅ,τι τέλειον ὑπάρ-
χει καὶ θὰ ὑπάρξῃ θρησκευτικῶς τε καὶ
ἠθικῶς, ὀφείλεται εἰς τὸν Ἰησοῦν τῆς
Ναζαρέτ.

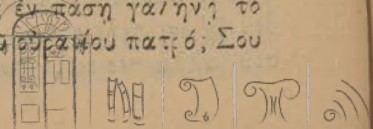
Ἡ θρησκεία τὴν ὁποῖαν ἐδίδαξεν, εἶνε
ὁ τέλειος τύπος τῆς ἐν γένει θρησκείας,
εἶνε ἡ παγκόσμιος, ἡ τελευταία θρησκεία.
Διὰ τοῦτο καὶ σήμερον ἀκόμη ὅταν ἦσιν
ἄπιστοι θέλουσι ν' ἀποθήσωσι τὸν Χριστὸν
δὲν ἔχουσι τελειοτέραν θρησκείαν τοῦ Ἰη-
σοῦ ἀλλὰ περιορίζονται ἀπλῶς εἰς τὸ ν'

ἀποκρούωσι τὸν Χριστὸν χωρὶς ν' ἀντικαθιστώσιν αὐτόν.

Ἐφθάσαμεν δὲ σήμερον εἰς τοιοῦτον σημεῖον ὥστε, ἢ τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ πρέπει νὰ διακρατῶμεν ἢ νὰ καταστήσωμεν εἰς παντελεῖ ἄθρησκείαν εἰς τὸν ὕλισμόν, διότι καμμία θρησκεία δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπινοηθῇ, ὑπερτέρα ἐκείνης ἣν ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς.

Μετὰ τοιοῦτον ἔργον μετὰ βίον ἐκπάγλου ἠθικῆς ὠραιότητος, μετὰ βίον ἀγιότητος ἀπαρμιλλοῦ καὶ μετὰ μαρτύριον ὑψιστον πρὸς στερέωσιν τοῦ ἔργου Σου δὲν εἶχες ἄδικον θαυμάσιε Ναζωραῖε, περματίζων τὸν βίον ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ νὰ συνοψίσῃς πᾶν ὅτι ἐξετέλεσας διὰ μιᾶς θαυμασίας λέξεως ἧτις ὡς τελευταία, ὡς τελεία εὐλογία, ὡς τελευταῖος ἀποχαιρέτισμός πρὸς τὸν κόσμον, ἐξῆλθεν ἀπὸ τ' ἄχραντα χεῖλη Σου.

« Τετέλεσται » Ναι, τὸ ἔργον Σου ἐτελείωσας, παράδος ἐν πάσῃ γαλήνῃ; τὸ πνεῦμα εἰς χεῖρας τοῦ υἱοῦ σου πατρός, Σου

« Τετέλεσται » Ἄλλ' ἄρα γε φιλόχριστοι ἀκροαταί, ἐνώπιον τοῦ σταυροῦ τούτου τῆς σωτηρίας, ἐνώπιον τοῦ σταυροῦ τούτου τῆς ἀπέρου, ἀγάπης καὶ τοῦ ἀπέρου ἐλέους, ἐνώπιον τοῦ σταυροῦ τούτου τῆς καταλλαγῆς, πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ σταυροῦ τούτου τῆς ἐλευθερίας, τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος καὶ εἰρήνης, δυναμέθα καὶ ἡμεῖς νὰ εἰπώμεν δι' ἑαυτοῦς « τετέλεσται »; τὸ ἔργον ἡμῶν τῶν χριστιανῶν ἐτελειώθη; αἰσθανόμεθα ἄραγε καὶ ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Γολγοθᾶ ἑαυτοῦς νέους ἀνθρώπους, ἀναγεννηθέντας, ἀνακαινισθέντας, ἐξαγνισθέντας διὰ τοῦ σταυροῦ;

Φωτίζει ἄρα γε τὸν νοῦν ἡμῶν τὸ ἀνέσπερον τῆς ἀληθείας φῶς, τὸ ὁποῖον ἐκπηγάζει, ἀπὸ τὸν σταυρὸν τοῦ Ἰησοῦ, ἢ πλανᾶται ἡ διάνοια ἡμῶν ἔτι εἰς τὰ ἀνήλια σκότη τῆς ἀπιστίας τῆς ἀμφιβολίας καὶ τοῦ σκεπτικισμοῦ;

Ἐσχηματίσθη ἄρα γε καὶ ἐν ἡμῖν βαθὺ καὶ ἀδιάσειστον τὸ αἰσθημα, ὅτι καμμίαν θρησκευτικὴν πεποιθήσιν δὲν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

νάμεθα νὰ ἔχωμεν μακρὰν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι ἡ θρησκεία ἀρχίζει ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν καὶ τελειώνει εἰς αὐτὸν ἢ ἀκόμη πρέχουσαν κατόπιν σκιῶν. μηδὲν ἐρριζωμένον ἔχοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν στερερὸν καὶ ἀκλόνητον αἰσθημα περὶ αὐτοῦ ;

Ἐὰν τοιαύτην περὶ Χριστοῦ ἔχωμεν πεποιθήσιν δυνάμεθα. ἄρα γε ἐξεταζόντες τὴν συνειδήσιν ἡμῶν νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ πεποιθήσις αὐτῆ γενεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν ἄπειρον λατρείαν ἄπειρον ἀγάπην πρὸς τὸν ἐσταυρωμένον καὶ ἐκδηλοῦται ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν εἰς ἔργα εἰρήνης, ἀγάπης, δικαιοσύνης, ἀληθείας, εὐσπυγγνίας, ἐλέους· εἰς ἔργα θυσίας ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ἢ ἡ πεποιθήσις ἡμῶν περιορίζεται εἰς ξηρὰν καὶ ἄγονον θρησκοληψίαν γωρὶς ν' ἀποτελεῖ το ἔλατῆριον βίου ἀληθοῦς χριστιανικοῦ, ζωῆς ἢ ὅποια νὰ ἀντλή τὴν οὐσίαν αὐτῆς, τὴν δύναμιν αὐτῆς τὴν αἰωνίαν ζωτικότητα αὐτῆς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆ τοῦ ἐσταυρωμένου ;

ὦ ! χριστιανοὶ μου ἀδελφοί, κυρι-

νόμενοι πάντες εἰς τὸ μέγα καὶ φοβερὸν τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν πέλταρος, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὰ θολερὰ τῆς ἀπιστίας ρευματα, ὠλοῦμενοι καθ' ἑκάστην εἰς λόγους καὶ πράξεις αἵτινες μολύνουσι τὴν συνειδήσιν ἡμῶν, ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην ἵνα εἰς τοὺς πόδας τοῦ σταυροῦ προσπίπτοντες, ἀντλήωμεν νέαν πίπτιν, νέαν ζωὴν νέαν δύναμιν, νέον σφοδρὸς πρὸς ζωὴν ἠθικὴν πρὸς βίον πνευματικόν.

Ἐχομεν ἀνάγκην ἵνα ὁ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὑψωθείς οὐράνιος διδάσκαλος ἐλκύσῃ καὶ ἡμᾶς εἰς ἑαυτὸν, ἀναβιάσῃ ἐκ τοῦ βίου τῆς ὕλης εἰς τὸν ὅποιον ζῶμεν, εἰς τὰ αἰῶνα ἠθικὰ ἰδεῶδη, εἰς τὰ αἰθερία ὕψη τῆς ἠθικῆς τελειότητος καὶ ἀναδείξῃ υἱοὺς φωτὸς καὶ πολίτας τῆς αἰωνίου βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἐχομεν ἀνάγκην ἵνα τὸ πανάγιον αἷμα τοῦ ἐσταυρωμένου καθαρῶς τὴν συνειδήσιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ ἐξαγνίσῃ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ φοβεροῦ ρύπου τὸν ὅποιον ἀφίνει εἰς αὐτὴν ἡ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

θεοστυγῆς ἀμαρτίας.

Προτέλωμεν λοιπὸν πάντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ σταυροῦ, προστέλωμεν μετὰ πίστεως προστέλωμεν μετὰ συγκινήσεως, προστέλωμεν μετὰ θάρρους

Ἀπὸ τὸν σταυρὸν ἀναβλύζει νάμα αἰωνίου εὐσπλαγγίας, ἀπείρου ἐλέους, ἀπὸ τοῦ σταυροῦ ἐξέρχονται, ποταμοὶ ἀγάπης, ποταμοὶ παρηγορίας. Προτέλωμεν καὶ ζητήσωμεν νὰ στερεωθῇ ἡ πίστις νὰ διευθυνθῇ ἡ ζωὴ μας πρὸς τὴν ἀρετὴν μας, νὰ βεβαιωθοῦν αἱ ἐλπίδες μας, νὰ θεραπευθῶσιν αἱ συμφοραὶ τοῦ βίου μας, νὰ χυθῇ βάλσαμον παρηγορίας εἰς τὰς πληγὰς τῆς καρδίας μας, νὰ λαβωμεν ἔλεος καὶ συγχώρησιν διὰ τὰς ἀμαρτίας μας. Ἐν ἀπερχόμενοι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ αἰθανθῶμεν ὅτι ὁ ἐπὶ αὐτοῦ θυσιασθεὶς αἰώνιος μαρτυρῶν, εἶνε ἡ πηγὴ τῆς πίστεως μας, εἶνε ἡ πηγὴ τῆς ἐλπίδος μας, εἶνε ἡ παρηγορία τῆς ζωῆς μας, εἶνε ἡ αἰώνιος ζωὴ μας, Ἄλλοτε Ναὶ ἄλλοτε ἔτελεισται καὶ τὸ ἔργον

ἐξετελέσθη.

Καὶ ἤδη γλυκύτατε Ἰησοῦ, πρὸς Σε τολμῶ νὰ ἀτενίσω, τὸν αἰώνιος εὐλογητόν. Ὡς φωτεινὸν μετώφρον διηλλες ἐπὶ γῆς, ἐκπέμπων ἀπλέτους μαρμαρυγὰς ἀληθείας θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς—Ὡς χρυσορροίας ποταμός, ἀγάπης, εὐσπλαγγίας καὶ παρηγορίας ἐξίχεας θηταυροῦς ἀείρου συμπαθείας καὶ ἐλέους ἐπὶ τῆς γῆς. Συνέστησας τὴν ὑψίστην τῶν θρησκειῶν, τὴν θρησκείαν συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ὅλων τῶν αἰώνων, τὴν θρησκείαν ἐκείνην, τῆς ὁποίας ὑπερανῶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπαρξῇ ἄλλη Ἡ καρδιά Σου ἦτο πάντοτε πλήρης ἀπείρου στοργῆς πρὸς τοὺς μικροὺς καὶ ταπεινοὺς, πρὸς ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἀδικοῦσιν οἱ ἀμείλικτοι νόμοι τῆς φύσεως καὶ οἱ μᾶλλον ἀμείλικτοι καὶ ἀδικοὶ νόμοι τῶν κοινωνιῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἦσαν ὅλοι οἱ ἀγῶνες Σου, ὑπὲρ αὐτῶν ἦσαν ὅλοι οἱ κόποι Σου.

Οὐδεὶς ἐπὶ τῆς γῆς Σορὸς εἶνε δυνα-

τὸν νὰ ἀτενίσω εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἠθικοῦ με-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

γαλιέου Σου, οὐδεὶς εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητος δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς Σὲ. Ἐπο αἰωνίως εὐλογητὸς γλυκύτατε Ἰησοῦ. Ἐνόςτω ὑπάρχει ἀνθρωπότης, ἐνόςτω ὑπάρχει ζωὴ ἐνόςτω ὑπάρχουσι καρδίαι πικρῶνται, Σὺ θὰ ἦται ἡ λατρεία, Σὺ θὰ ἦται ἡ σωτηρία, Σὺ θὰ εἶσαι ἡ αἰωνία καταφυγή, ἡ αἰωνία αὐτῶν λύτρωσις. Ἐφ' ἔσον παρέρχονται οἱ αἰῶνες καὶ διαρρέουσιν αἱ γενεαί, ἐπὶ τοσοῦτον θ' αὐξάνη τὸ κράτος Σου, ἐπὶ τῶν καρδιῶν, ἐπὶ τοσοῦτον θὰ ἐκτείνηται ἡ βασιλεία Σου ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἔλθῃ δέ, πιστεύομεν ἀδυστακτως μία ἡμέρα χαριστῆνος διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, μία ἡμέρα ἀφάντου χαρᾶς, καὶ ἦν θὰ ἐπικρατήσῃ πανταχοῦ ἡ ἰδεώδης Βασιλεία Σου, ἡ Βασιλεία τῆς ἀγαπῆς, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τότε ἀπὸ τὴν οἰκουμένην σύμπασαν μία παναρμόνιος θὰ ἀκούσῃται φωνὴ ὀρχαίρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ χαίρε ὁ βασιλεὺς τῶν καρδιῶν. — Γ

Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὸ Πάτγα τοῦ 1899 ἐν τῇ ἐκφῶ ναφ τῆς Υ. Θ. Φουσατου ἐν ᾧ ἐδικαιολόγει διατὶ δὲν τολμᾷ κατὰ τὸ Πάτγα νὰ ἐκφωνῆ λόγον. Προκειμένου δηλαδὴ ν' ἀναγνώσῃ μετὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον τὴν εὐχὴν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστομοῦ « εἴ τις εὐλαβῆς καὶ φιλόθεος » καθ' ἣν ὦραν συνήθιζε παντοτε βάζειν τὸ Εὐαγγέλιον λαμβάνων νὰ ἀναπτύσῃ τὰ θεῖα τούτου εἰδάγματα, ἔλεγεν ὅτι, ἡ εὐχὴ αὕτη εἶε ἰλοκλήρος διδασκαλία καὶ οὐδεὶς θὰ δύνηθῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος οὔτε κἂν νὰ προσεγγίσῃ ταύτη.

Ἄλλοι λόγοι Αὐτοῦ ἢ ἀποσπάσματα, δυστυχῶς δὲν διασωθησαν.

Τοιοῦτος ἐν σκιεγραφίᾳ ὑπῆρξεν ὁ Μέγας Δοριζας ὅστις οὐ μόνον παρὰ τῶν Ὀρθοδόξων ἀλλὰ καὶ τῶν καθολικῶν ἀκόμη, ἐξετιμήθη.

Ὡς ὁμοῦς ἔπως εἰς τοὺς μεγάλους ἡμετέρας
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

λους ἀνδρας συμβαίνει καὶ ὁ Δόριζας πα-
 ρενοήθη! Δὲν ἐξετιμήθη ὅσον ἔδει καὶ
 διὰ τοῦτο προώρως, ἔδυσε καὶ κοιμάται
 ἤδη ἡσυγῶς ὑπὸ τὴν εὐτελεῆ ἐκείνην
 πλάκα. Ἡ παρανόησις τοῦ ἐκκληρθέντος
 ἀναρχικοῦ κ. Μαρ. Ἀντίππα,
 ἐπέφερε τὴν συμπαράνοήσιν τοῦ περικλε-
 οῦς Δόριζα ἐπειδὴ δὲ καταδικασόμενος ἐ-
 κείνος ὑπὸ τῆς Ἀρχῆς μετὰ τὴν ἐλδοσιν
 τοῦ ἀ. φύλλου τῆς « Ἀ ν α σ τ ἄ σ ε ω ς »
 μετέβη εἰς μονὴν Θεμάτων ὅπου τότε ὁ
 Ἱεράρχης χάριν τῆς διανοησυχουσίας ὑ-
 γείας του διέμενε καὶ Τούτου κρύφα ὠμί-
 λησε δις εἰς τὰ πέριξ χωρία, Καὶ τοι
 μόλις ὁ ἀείμνηστος ποιμενάρχης ἔμαθε
 τὸ γεγονός καλέσας αὐτόν, ἤλεγξε πι-
 κρῶς καὶ ἀσθενῶς ὦν μετέβη εἰς τὰ χω-
 ρία ὅπου ὁ Ἀντίππας εἶχεν ὠμιλή-
 σει καὶ διδακτικούς ἐξεφώνησε λόγους.
 Ἐλέγχεται ἐπὶ ὑποθάψει φυγο-
 δίκου, τὸ σέμνωμα ἐκείνο τῆς ἐκκλη-
 σίας καὶ προσκαλεῖται εἰς Ἀθήνας ὅπως
 ἀπολογηθῆ. Καὶ τοι κατὰ τὴν ἀπολογίαν

κεχρηνότες πάντες ἐπὶ τοῖς θεσπεσίαις ρήμα-
 σιν αὐτοῦ ἀνεγνώρισαν τὴν ἀθωότητά
 του, ἡ ἐντύπωσις ὅμως αὐτῆ τῆς φρι-
 κτῆς παρανοήσεως καὶ συκοφαντίας ἐπέ-
 φερὸν τὴν ἐπιδεινώσιν τῆς πασχούσης ὑ-
 γείας αὐτοῦ καὶ μετ' οὐ πολὺ τὸν σκλη-
 ρότατον θάνατον.

Κακὸς τῆς Ἑλλάδος δαίμων ἐφθόνη-
 σεν τὴν Ἐκκλησίαν μας! Ἀνῆρπατεν
 ἐκ τῶν χειρῶν Της φωτοβόλον ἀστέρα,
 κλέος ἄφθιτον, ἄδρα ὅστις χρυσᾶς ἐλπί-
 δας, λαμπροῦ μέλλοντος πανταχοῦ διέ-
 χυνε. Ἡ ἐκκλησία ἀπώλεσε τὸν Ποιμε-
 νάρχην της. Ὁ λαὸς τὸν ἀληθῆ προστά-
 τήν του. Ὁ πένης τὸν ἀρωγόν του. Αἰ-
 δυστυχ εἰς καρδίαι τὴν παραμυθίαν των.
 Ναί! θρηγεῖ τὸν θάνατόν του ἡ Ἐκκλη-
 σίς ὁ Κόσμος, ἡ Ἀρετή.

Μετάνειμονοῦται ἐπὶ τῆς εὐτελεστά-
 τος ἐκείνης πλάκος, ἥτις ἐτίθη ὑπεράνω
 τοῦ σώματος Ἐκείνου, γοερῶς θρηνοῦσι
 ἡ Ἐκκλησία καὶ ἀρετὴ τὸν δοξάσαντα

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ ἀναδείχοντα.
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

Εἰς καιροῦς τοιοῦτους παρακμῆς καὶ καταπτώσεως, εἰς καιροῦς ἐν αἷσι σπανίζι τὸ πνεῦμα καὶ ἡ μὲν ἄρρωστος, εἰς καιροῦς ἐπιδείξεων μόνον καὶ μακροδοξίας, τὸ κελὸν τοιούτων ἀνδρῶν εἶναι καὶ θά ᾔη ἐπαίσθητον!

Κλαῦσε εὐγνωμῶν τῆς Κεφαλληνίας εὐγνωμῶν τῆς Καρχηδονίας Λαεῖ, ἀπότισον τὸν ὕστατον εὐγνωμοσύνης φροντῶ περικλαεὶ Παιμενάρχῃ Σου, καὶ δι' ἔργων Σου ἀποδείκνυε ὅσον ἐξετήμητας τὸν θεῖον ἐκεῖνον Διδάσκαλόν Σου, (1) ὅτι ἐνεστερνίσθης ἐς αἰὶ τὰ θεοπείσια "Βαίνο ῥήματα. "Ἐγχείς Δίκαιον Λαεῖ!

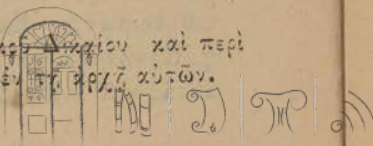
Δικαίως δακρύων ἀναπολεῖς τὸν Παιμεναρχὴν Σου!

(1) Ὁ σκληρὸς θάνατος, τοῦ Ἱεράρχου ἀπαθῆς καὶ ψυχραίμος ἀπέσπασεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ δύο περισπούδαστα δύο ἐπίδοξα αὐτοῦ συγγραμματα:

Συγγραφήν Ῥωμαϊκῆς Δικαίου καὶ περὶ ἐκκλησιαστικῶν τύπων ἐκ τῆς ἀρχῆς αὐτῶν.

Ἐνθυμείται ὅτι ἐπὶ ὀκταετίαν ἀόκνως ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεώς Σου εἰργάσθη, δὲν ἤεν ἄλλος δὲ ὅτι καὶ κατὰ τὰς ὕστατας τοῦ βίου Αὐτοῦ στιγμῆς, κατέδειξεν ὅποια αἰσθημάτων πρὸς Σε ἔτρευν, ἐσχάτην καταλειπὼν παραγγελίαν.

« Δὲν θέλω νὰ μὲ θάψετε εἰς τὰ Μεταβάτα, ὅτῳ Δράκωναν θέλω ἐν τῶ μέσῳ τοῦ ἀγαπημένου μου Λαοῦ »

ΣΟΙ ΟΜΩΣ ΛΑΕ !

Ἐπιβάλλεται, πρὸ αἰσθημά Σου ὄχι μόνον ἐντός Σου νὰ φέρῃς σιγήλον, κλιμακωμένον, ἀλλὰ εἰς πάντα εἶναι τε καὶ ἐγγώριον νὰ δείξῃς ὅποσον ἐπιτιμᾶς τὸν ταπεινόν (1) καὶ πρᾶον, Διδάσκαλόν Σου, ὅτι τὰ διδάγματα Του εἰσηλήθον εἰς τὰ μυχᾶίτατα τῆς καρδίας Σου καὶ ὅτι ἐς αἰεὶ εὐγνωμονῶν θα διάκειται, οὐ μόνον λόγοις ἀλλὰ καὶ ἔργοις.

Ποῖον εἶναι τὸ ἔργον ὄπερ ἀποθανόν-

(1) Ἐν τῶν πολλῶν μαρτυριῶν τῆς διακρινούσης Αὐτόν ταπεινότητος ἀναφέρεται καὶ τὸ ἐξῆς:

Τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς ἀφίξεώς του ἡμέραν ἐπρόκειτο νὰ ἐξέλθῃ εἰς περίπατον μετὰ τοῦ διακόνου του κ. Ἄριστ. Μεντεσάντου νῦν Ἀρχιμανδρίτου τῆς ἐν Βασιλείᾳ ἑλληνικῆς Κοινοτήτος. Ἦσαν ἐτοιμαί νὰ ἐξέλθωσιν ὅτε ὁ ἀρχιδιάκονος παρατήρησεν ὅτι αὐτὸς στήλ-

τος Τούτου δύνασαι ἔπαξίως νὰ δημιουργήσῃς ;

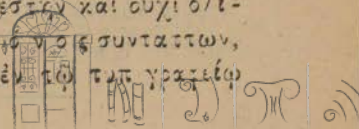
Ἄνδριάς λαϊκῆ δαπάνῃ ἀνεγειρόμενος ἐν τινι πλατείᾳ τῆς πόλεως καὶ προτομῇ (αὕτη ἀπαρᾶι τ η τ ο ς) ἐπὶ τοῦ χυδαϊστάτου ἐκείνου τάφου Του τοῦ ἐν τῇ ἀσημοτήτῃ Του, μεγάλῃν ψυχὴν, θερμότητην καρδίαν, ὑψίστην διάνοιαν ἐγκρύπτοντος.

ροί, οὔτε ἐγκόλπιον ἐκόσμηε τὸ στήθος του· ὅτι οὐδαμῶς ἐρέως διέφερεν λαμβάνει τὴν ἄδειαν καὶ τῷ παρατηρεῖ τὸ τοιοῦτον. Αὐτὸς ἦμος οὐδαμῶς εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀρχιδιάκονου του ἐπέειθετο εἰάν μὴ προσέθετεν αὐτῷ ἐκεῖνος ὅτι «οἱ Κεφαλλῆνες θὰ σὲ παρεξηγήσωσι Πανιερώτατε». Τότε μόνον ἐφόρεσε τὸ ἐγκόλπιον καὶ φθᾶσας πρὸ τῶν φυλακῶν, ἐκρυψεν αὐτὸ ὑπὸ τὸ ῥάσον του, ὅπως μὴ ἴσχετοῦς τῷ παρουσιάσῃ ὄπλα. —

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

II παρακαλῶ τοὺς παρεξηγήσαν-
 τας τὸ εὐτελὲς ἐκεῖνο ἄρθρον
 μου « Ἀλγειναὶ στιγ-
 μαί » τὸ ἀφιερούμενον τῇ ἱ-
 ερᾷ σκιά τοῦ Μεγάλου Δο-
 ριζα — Ἐμποδὸς Κεφαλλήνια
 20 Ἰουλίου 1902) καὶ ἐξ αὐτοῦ πικρα-
 θέντας, καθὼς δόγμα πίστεως ἔχοντας τὸ
 κολακεύειν τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας —
 ἐν αἷς καὶ τὸν εὐπαιδευτὸν . . . κληρι-
 κόν, τὸν ἐκφρασθέντα ὅτι οὐδέποτε με
 εἶδε κλαίοντα πρὸ τοῦ τάρου τοῦ Δορι-
 ζα — . . . !!! νὰ μὴ παρεξηγήσῃτε
 καὶ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ παρόντος ὄπερ. οὐ-
 χὶ ὀφειλίας, ἢ ἄλλης τινος αἰτίας ἔνεκεν
 ἀνέλαβα νὰ ἐκώσω, εἰ μὴ Μόνον τῶ
 αἰσθηματί μου ὑπικίων, [καίτοι οὐκὶ ὀ-
 λίγας ταλαιπωρίας ὑπέστην] καὶ οὐκὶ διέ-
 γον δυσανασχέτησα μὲν ὅσον συντακτῶν,
 διορθῶν, ἐπιστατῶν ἐν τῶ ταυ γραμμάφ

καὶ διὰ συνδρομῶν προσπαθῶν νὰ κλύ-
 ψω τὰ τυπογραφικὰ ἐξόδα] ὅπως Ἐλλο-
 γειύσω τοὺς δὲ ἐπιδοξοὺς Ἐκείνου λόγους
 καὶ τὰ ὀσπυθέντα ἄλλων ἀποσπάσματα
 καὶ ὁωρεῶν τῶ . . . Λαῶ διανείμω.
 Ἄς μὴ δημιουργησῶσιν ἀνύπαρκτα . . .

Εὐελπιστῶ ὅτι ὀίγοι μόνον θὰ ἐ-
 παναλάβωσι τὰ ὄσα καὶ πρότερον, ἐξε-
 στουμισαν, εἰ αὐτεὶ δηλαδὴ, εἰ.ινες οὐδὲ
 καὶ περὶ τίνος ἐπροκειτο καὶ ἐνοησαν, ἀλ-
 λά εὐρίσκοντι εἰσέτι ὑπὸ τὸ σκοτος τῆς
 πλάνης καὶ ἀμαθείας καὶ πρὸς τὸ κακο-
 λογεῖν μόνον εἰσι φύσει ἱκανοί. Πικρατύ-
 ρονται δὲ ὑπὸ τῶν ὀλίγων ἐκείνων Λα-
 σπλων καὶ Φαρισαίων εἰ-
 νες διαπαράσσοντες τὰ γαλήνια καὶ δι-
 αυγῆ τῆς ἀληθείας ὕδατα, προσπαθεῦσι
 νὰ παραστήσῃσι ὄδυλον καὶ τὴν ἀμυδραν
 Ἠλώ τῶν μεμφιμεριῶν καὶ τῶν γων
 Του, τὰ ὄσα δηλαδὴ αἰσθηταὶ τῶν ἐ-
 φημεριῶν φιλοξενουσι, (Νέος Αἰὼν 101
 καὶ 102 — Ἐμπρὸς 345 — Καιροὶ 4, 848
 Ἐπειρ. Ἀποστολικῶ ἀρ.θ. 97 κλ.).

“Ας ἐνοήσωσιν ἑμῶς ὅτι ὁ Μισαίων ἀπέ-
 πτη. “Ὅτι ὁ ΛΑΟΣ ἀφυπιίζεται—“Ὅτι
 ἀπρῶδῃσε πλανώμενος καὶ ζητεῖ φῶς καὶ
 ἀλήθειαν

Θαρρῶ δὲ προσδοκῶν ὅτι εἰ πλείονες
 ἀνμῆ εἰ πάντες, κατανοήσαντες περὶ τί-
 νος πρόκειται καὶ ἀποβλέψαντες εἰς τὴν
 κοινωρελῆ καὶ ἀκερδῆ ἐργασίαν μου, θά
 ἐπαινέσωσι τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδόσεως τοῦ
 παρόντος.

Επὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ δημοσιεύο-
 μεν ἐπιστολὴν ἐκ Γενεύης τῆς Ἑλβετίας
 προσελθούταν καὶ τοι ἡ δημοσιεύσις αὐτῆς
 ἀντίκειται τῇ ἐγνωσμέῃ μετριοφροσύνῃ
 τοῦ ἐπιστέλλοντος φίλου Κου Γερασ. Χ.
 Ποτ-μιάνου, τοῦ ἐν Γενεύῃ ἤδη διαμέ-
 νοντος πρὸς τελειοποίησιν τῶν Θεολογι-
 κῶν αὐτοῦ σπουδῶν, ἐπειδὴ συμπληρωσ-
 ἰα ἔστι τὰ ὑπ’ ἐμοῦ περὶ τοῦ ἀειμνήστου
 Δοριζα ἀμυδρετάτα κειμήλια φησίντα

Ἄγαπητέ μου φίλε !

Δακρυροῶν ἐκ τῆς συγκινήσεως ἀ-
 νέγων σήμερον τὰς ἐν τῷ ὑπ’ ἀριθμῷ
 345 φύλλῳ τῆς αὐτοῦ ἀξιότιμου ἐφημε-
 ρίδος « Ἐμπρὸς » ὀλίγας γραμμάς
 Σου, τὰς τόσον ζωηρῶς ἀναπαρασιώσας
 εἰς τὴν μνημὴν ἡμῶν τὸν Μέγαν τῆς πα-
 τριδος μας ἱεράρχη, τὸν πολὺν Γεράσι-
 μον Δοριζαν.

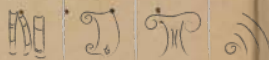
Ἐποία σύμπτωσις! Χθὲς ἐπισκέφθην
 κατ’ οἶκον τὸν ἐνταῦθα παλαιοκαθολικὸν
 ἱερέα Mr. Hyacinthe Loyson ὃν ἔσχον τὴν
 τιμὴν ἐκ τοῦ σύνεγγυος νὰ γνωρίσω κατὰ
 τὸ ἐπιόν ἔτος ἐν Ἀθήναις, τὸν μέγαν τοῦ
 χριστιανισμοῦ διδάσκαλον οὗ τ’ ὄνομα
 εἰσέτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ σχίσματος τῶν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

παισκαθολικῶν εὐποιεῖ τὸν τρόπον ἐν
τῷ Βατικῷ τῷ Παπά.

Μὴ ἐκπλαγῆς ποσῶς, ἂν ὁ σοφὸς εὐ-
τυχὴς ἀνὴρ μὲ ἀνέφερε μετὰ σεβασμοῦ καὶ
ἀποκαλυπτόμενος τὸ ὄνομα τοῦ ἀειμνή-
του ἱεράρχου μας, προειπὼν μοι ὅτι ἐ-
γνώρισεν αὐτὸν ἐν Παρισίαις ὅτε ἦν
σπουδαστὴς τοῦ Δικαίου, καὶ ἔσχε τότε
τὴν εὐκαιρίαν νὰ διαγνώσῃ τὰ ὑπέροχα
προτερήματα καὶ τὴν ἀκαταμάχητον αὐ-
τοῦ ῥητορικὴν δεινότητα καὶ νὰ προῖδῃ
τὴν ἐξοχὸν ἐν τῇ Ἑκκλησίᾳ δόξαν του.
Μετὰ λύπης δ' ἀράτου ὁ θαυματὸς γέ-
ρων μὲ ἀνέφερε τὸ θάνατόν του ἐπιλέ-
ξας ὅτι βάσκανος δαίμων ἐμίτησε τὴν
ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔδυσεν ὁ
φωτοβολὸς αὐτὸς ἀστὴρ τὸσα προῶριως
ἀμφιβάλω δὲ ἂν δεοντως ἐξετιμῆθῃ, δι-
στι συχνάκις τὰ μεγάλα πνεύματα πα-
ραννοῦνται . . .

Ναί, ἀγαπητὴ φίλε . . .

Δὴν δύναμαι τέλος νὰ σοὶ παραστή-
σω πόσον μ' εὐχαρίστησε τὸ ἄρθρον σου
ἕπερ πλειστάκις ἀνέγνωσα. Σὲ συγχάρω
διὰ τὴν γλοφυροτατὴν γραφιδά σου ἣτις
προαγγέλλει ἀρίστου μέλλον. Ἔσπευτα
ἀμέσως νὰ σοὶ γράψω, διότι μοῦ ἔλαμε
μεγάλην ἐντύπωσιν ἢ σύμπτωσιν τῆς
χθίς. Πράγματι σινέβη καλῶς γράφω·
γνωρίζεις δὲ κάλλιστα τί ἐστὶ Λοyson.

Δέχθητι τὰς φιλικὰς προσήσεις μου

Γερασ. Χ. Ποταμιάνος

Ἐν Γενεύῃ 27 Ἰουλίου 1902.

Τοιαύτην θέσιν κατεῖχεν ὁ ἀείμνη-
τος ἱεράρχης μας ὁ μέγας Γεράσιμος
Δοριζας ἐν τῇ σφαιρᾷ τῶν μεγάλων ἀν-
δρῶν.

Εν τέλει εὐχαριστῶ τοὺς προθύμους
βοηθήσαντάς με εἰς τὴν ἐκδοσιν
τοῦ παρόντος Κους Κους :

Γεώρ. Χάλδαν—Γεώρ. Ἀγιοπαυλίτην—
Ι. Τούλ. (καταβαλόντας ἀνά πέντε δρα-
χμὰς ἕκαστος).

Ν. Στίβαν—Λ. Κατσιγέρα—Δ. Α. Δαυῆν
—Ρ. Λιβαθινόπουλον—Ἀναστάσιον Λιβι-
ράτον (ἀνά τρεῖς δραχμὰς ἕκαστος).

Ἄνδρ. Γασπαρινάτον—Γερ. Κατσιγέραν
Γερ. Τσιροβλιαν—Ἀναστ. Λάτκαρην—Δια-
κονον Κ. Πεφάνην—Παν. Σ. Δ. Ἀλλαπόρταν
—Ι. Σ. Μαζαράκην—Κων. Μενεγάτον—
Ἀνώουμον—Π. Κοσμετάτον—Γ. Κοσμε-
τάτον (ἀνά δύο δραχμὰς ἕκαστος).

Σπύρον Τζανινάτον—Σπυρ. Ἀρσέτην—
Σπ. Παυλάτον—Ἄλ. Λεβέεδον—Γεώρ. Μω-
ράτον—Ν. Μήλαν—Ι. Ραζῆν—Σπ. Βου-
τσινᾶν—Α. Τρυμπέταν—Δημ. Μαζαράκην
Σπ. Καλαύριαν—Κων. Πεφάνην—Σ. Χρι-
στοδουλάτον—Σωτ. Βουτσινᾶν—Εὐστ. Γεν-
νατᾶν—Φωκ. Κελαίτην—Π. Πανᾶν—Γερ.
Σ. Ραζῆν—Γερ. Γ. Πετασίτην—Ε. Χρι-
στοδουλάτον—Κ. Μπαρμπατάτην—Γ. Κοσμη-

τον—Κ. Γιαννουλάτον—Β. Θιθελσουεῖτ—
Γ. Λασκαράτον—Βασ. Βλάχον—Δ. Κόρ-
τσουλαν—Χριστ. Δέτσιμαν—Ἄλξ. Ραζῆν
Σπυρ. Βλάχον—Γεώρ. Γερμενῆ—Κ. Φον-
τάνα—Ἀνώουμον—Διον. Δρακονταειδῆν—
Π. Γ. Λιβαθᾶ (ἀνά μίαν δραχ. ἕκαστος).

Γεώρ. Λιβαθᾶ—Δ. Κουρκουμέλην—Ἀ-
ντώνιον Κεντομήχλον—Σπ. Ἀντζουλάτον
—Σωτ. Ραζῆν—Ἀθ. Ἀθανασόπουλον—Π.
Καππάτον—Γερ. Κυπριώτην—Γεώρ. Λα-
σκάρην—Π. Χέλμην—Κ. Λαδικόν—Π. Κεν-
τροπᾶν—Δ. Μγκλιθέραν—Γεωρ. Ἀσσάνην
—Σπ. Αούζην—Νικόλ. Μικρῆν—Νικόλαον
Λερεντζάτον—Α. Πυλαρινόν—Ν. Γαβρίλην
—Δ. Σιταμόν (καταβαλόντας ἀνά πέντε ἡ-
κοντα λεπτά ἕκαστος).

Ἰδίᾳ δέ τῶν συμπαθῆνέων κ. Ἰωάννην Κο-
νιδάρην εὐνεστάτα παρασχόντα μοι πολυ-
τίμους βοηθείας περὶ τὰς βιογραφικὰς σημει-
ώσεις καὶ τινὰ ἀποσπάσματα λόγων, τοῦ πα-
ρόντος β. βλίου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ ΤΕΛΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

Κοσμετάτος

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ